

การประเมินคุณภาพวรรณกรรมยอดเยี่ยม 10 อันดับของนักเรียนประถมศึกษา

งานวิจัย
โดย
อภิเชต พันธุ์จินตานนท์

งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
วิชา ปถ. 692 ภาคนิพนธ์ระดับสูง และ ปถ. 693 การวิจัยทางการประถมศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พฤษภาคม 2546

การประเมินคุณภาพวรรณกรรมยอดเยี่ยม 10 อันดับของนักเรียนประถมศึกษา

บทคัดย่อ
โดย
อภิเชต พันธุ์จินดานนท์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา
พฤษภาคม 2546

h 248746

อภิเชต พันธุ์จินดานนท์. (2546) การประเมินคุณภาพวรรณกรรมยอดเยี่ยม 10 อันดับของ
นักเรียนประถมศึกษา. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม :
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนั่น มีชันหมาก, อาจารย์ทัศนีย์ ทองภักดี.

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินคุณภาพหนังสือหรืองานวรรณกรรมยอดเยี่ยม
ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

หนังสือยอดเยี่ยมที่ทำการประเมินคุณภาพ ได้จากการสุ่มสำรวจข้อมูลสถิติการยืมหนังสือ
จากห้องสมุดโรงเรียนระดับประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 โรงเรียน นำมาจัด
ลำดับความถี่ของความสนใจ 10 อันดับต้น เพื่อใช้เป็นหนังสือยอดเยี่ยม 10 อันดับ สำหรับ
ประเมินคุณภาพ จากความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษา จำนวน 40
คน และประเมินคุณลักษณะและคุณภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพของหนังสือ ประเมินจากความพึงพอใจของเด็ก อยู่ในระดับ
ชอบ ทั้ง 10 เล่ม ($\bar{X} = 3.22 - 3.49$) ส่วนคุณภาพของหนังสือ จากการประเมินโดยใช้แบบ
ประเมินคุณลักษณะและคุณภาพของหนังสือ มีหนังสืออยู่ในระดับคุณภาพ ดีมาก จำนวน 6 เล่ม
(90.66 - 96.33 %) ระดับคุณภาพ ดี จำนวน 3 เล่ม (80.67 - 88 %) และระดับ คุณภาพ
ปานกลาง จำนวน 1 เล่ม (78.32 %)

คณะกรรมการควบคุมงานวิจัย ได้พิจารณางานวิจัยฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมงานวิจัย

.....
..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สนั่น มีขันหมาก)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ทศนา ทองภักดี)

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความอนุเคราะห์และสนับสนุนจากบุคคลหลายฝ่าย ดังต่อไปนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สนั่น มีขันหมาก และ อาจารย์ทัศนาทองภักดี ให้ความอนุเคราะห์รับเป็นประธาน และกรรมการที่ปรึกษางานวิจัย ให้คำปรึกษา แนะนำแนวคิด ตลอดจนเสียสละเวลาอันมีค่า ช่วยแก้ไขปัญหาและข้อบกพร่องระหว่างดำเนินการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ มัลลิกา ถาวรกิจ ผู้ให้ความสำคัญ ให้คำปรึกษา และสนับสนุนให้ผู้วิจัยได้ศึกษาต่อ

ขอขอบคุณ อาจารย์ปราง ขำแจ้งหัวหน้างานบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนอัสสัมชัญ แผนกประถม อาจารย์มนิศรา ศุภกิจ อาจารย์สอนภาษาและวัฒนธรรมไทย โรงเรียนนานาชาติเกศินี และอาจารย์นงคราญ พินภิรมย์ อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนวัดยางสุทธาราม ผู้กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย และร่วมประเมินคุณภาพหนังสือ

ขอขอบคุณ นางสาวพจนาพรพรณ พันธ์จินดานนท์ ผู้สนับสนุนทุนการทำวิจัย

และขอขอบคุณ นางสาวสรลรัตน์ พงศ์สำราญ ผู้สนับสนุนการตรวจทานแก้ไขและพิสูจน์อักษร

ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณทุกท่านที่กล่าวนามข้างต้นเป็นอย่างสูง

อภิเชต พันธ์จินดานนท์

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
	ความสำคัญของการวิจัย	3
	ขอบเขตของการวิจัย	3
	นิยามศัพท์เฉพาะ	4
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการและความสนใจในการอ่าน ของเด็ก.....	5
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวรรณกรรมสำหรับเด็ก.....	7
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะหนังสือที่ดีสำหรับเด็ก.....	15
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี การวิเคราะห์และ การวิจารณ์วรรณกรรม	16
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพวรรณกรรมสำหรับเด็ก..	19
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	38
	การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง	38
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	39
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	40
	การวิเคราะห์ข้อมูล	40
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
5	สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	47
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	47
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	48
	อภิปรายผล	49
	ข้อเสนอแนะ.....	51
	บรรณานุกรม.....	53

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก ก.....	56
ภาคผนวก ข.....	59
ภาคผนวก ค.....	61
ภาคผนวก ง.....	64
ภาคผนวก จ.....	66
ประวัติย่อผู้วิจัย	73

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อ หนังสือยอดนิยมทั้ง 10 อันดับ แยกเป็นรายข้อ.....	42
2	แสดงค่าเฉลี่ยคะแนนเป็นร้อยละ จากการประเมินคุณภาพ หนังสือยอดนิยมทั้ง 10 เล่ม โดยผู้เชี่ยวชาญ.....	44

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

“ หนังสือเป็นเสมือนคลังที่รวบรวมเรื่องราวความรู้ ความคิดวิทยาการทุกด้านทุกอย่าง ซึ่งมนุษย์ได้เรียนรู้ได้คิดอ่านและพากเพียรพยายามบันทึกรักษาไว้ด้วยลายลักษณ์อักษร หนังสือแพร่ไปที่ใด ความรู้ ความคิดก็แพร่ไปถึงที่นั่น หนังสือจึงเป็นสิ่งที่มีความและมีประโยชน์จน ประเมินมิได้ ในแง่ที่เป็นบ่อเกิดความรู้ของมนุษย์ หนังสือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาทั้ง ภาย ทั้งอาชีพ ทั้งความรู้ ทั้งการค้นคว้า ตามพอใจ ...”

ข้อความดังกล่าวข้างต้น เป็นพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งพระราชทานในพิธีเปิดงานหนังสือแห่งชาติ 2515 และงานแสดงการพิมพ์ แห่งประเทศไทย ครั้งที่ 3 ปรากฏในงานปริญญานิพนธ์ของสมหมาย เชื้อพงศ์(2538:1) ซึ่งแสดง ถึงพระปรีชาญาณของพระองค์ต่อความสำคัญของหนังสือหรืองานวรรณกรรมที่มีต่อมวลมนุษย์ ซึ่งแม้ปัจจุบันโลกกำลังเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ การรับส่งข้อมูลข่าวสารกระทำกันโดยอาศัย วิทยาการที่ก้าวหน้า ข้อมูลข่าวสารถูกรับและส่งด้วยความสะดวกรวดเร็วเป็นที่นิยมกระทำกัน ประหนึ่งโลกไร้ซึ่งพรมแดนแล้วก็ตาม แต่ความต้องการของผู้บริโภคต่อการบริโภคสาระความรู้ และความบันเทิงจากหนังสือหรืองานวรรณกรรมก็มิได้ลดน้อยลง ข้อสังเกตจาก ความหลากหลายของหนังสือหรืองานวรรณกรรมที่เพิ่มปริมาณมากขึ้นตามสถานที่จำหน่าย หนังสือทั่วไป ประกอบกับปัจจัยและกรรมวิธีในการผลิตหนังสือที่พัฒนาขึ้นโดยวิทยาการใน ปัจจุบัน “ ยิ่งเทคโนโลยีทางการสื่อสารและคอมพิวเตอร์ก้าวหน้าขึ้น หนังสือหรืองานวรรณกรรม จะยิ่งมีมากขึ้น เพราะความสะดวกและรวดเร็วในการแสวงหาความรู้และข้อมูลข่าวสาร นักเขียน สามารถศึกษาค้นคว้าและเข้าถึงความรู้ได้มากขึ้นและเร็วขึ้น การเขียนและการพิมพ์สะดวกรวดเร็วขึ้น หนังสือที่เกิดจากการแปลถ่ายทอดจากภาษาหนึ่งไปสู่ภาษาหนึ่งเกิดขึ้นมากมาย ยุคโลกาภิวัตน์นี้ ชาวโลกสื่อสารเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ความคิด เจตคติและค่านิยม ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมประเพณีและความเป็นอยู่ต่อกันและกันโดยอาศัยหนังสือยิ่งกว่าที่ หนังสือเคยมีบทบาทมาแต่ก่อน ” (สมพร จารุณภู. 2538 : 70)

ในส่วน of หนังสือหรืองานวรรณกรรมที่ผลิตขึ้นมาสำหรับรองรับหรือตอบสนองกลุ่ม เป้าหมายผู้บริโภคที่เป็นเด็กและเยาวชนก็เช่นกัน เราจะพบว่าตามสถานที่จำหน่ายหนังสือ ทั่วไปมีปริมาณหนังสือหรือวรรณกรรมประเภทนี้มากขึ้นและหลากหลายขึ้น ทั้งงานที่สรรค์สร้าง ขึ้นภายในประเทศและงานที่สรรค์สร้างจากต่างประเทศที่ผ่านกระบวนการแปลเป็นภาษาไทย แล้วจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มชวนอ่าน ปริมาณที่เกิดขึ้นมากมายของหนังสือหรืองานวรรณกรรม สำหรับเด็กในปัจจุบันนี้จึงน่าจะมีไม่แพ้หนังสือที่ผลิตขึ้นเพื่อสนองความต้องการของผู้บริโภคใน ระดับวัยที่แตกต่างออกไป

ในปริมาณที่มากมายของหนังสือหรืองานวรรณกรรมสำหรับเด็กที่เกิดขึ้น ในปัจจุบันนี้ สิ่งสำคัญที่ต้องขบคิดสำหรับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในส่วนของผู้สร้างสรรค์งาน ผู้ผลิตและผู้จัดสรรงานก็คือวัตถุประสงค์ของการสร้างหนังสือหรืองานวรรณกรรมสำหรับเด็ก คุณค่าที่ผู้อ่านซึ่งเป็นเด็กและเยาวชนจะได้รับหลังการอ่าน นอกจากคุณค่าด้านสาระบันเทิงที่ผู้อ่านจะได้รับตามควรแก่วัยแล้ว คุณค่าในเชิงปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งได้แก่ค่านิยมที่ดีต่อสังคม ทศนคติ ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม การกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ คุณค่าทั้งหลายเหล่านี้ควรถูกสอดแทรกไว้ในหนังสือหรืองานวรรณกรรมสำหรับเด็กด้วย (หทัย ดันหยง. 2529: 15 – 16)

ในภาวะการณ์ปัจจุบัน บรรยากาศการแข่งขันทางธุรกิจทุกด้านทวีความรุนแรงไม่เว้นแม้ธุรกิจด้านการผลิตหนังสือหรืองานวรรณกรรมสำหรับเด็ก การแข่งขัน การเร่งผลิต และปริมาณหนังสือที่ถูกผลิตออกมามากนี้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรได้รับการตรวจสอบถึงควมมีคุณค่าหรือคุณภาพในเชิงสร้างสรรค์ที่เด็กและเยาวชนพึงได้รับดังทัศนะของสมพร จารุณภู (2538: 73) ที่กล่าวว่า “ การที่หนังสือมีปริมาณเพิ่มขึ้น หรือการที่หนังสือมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในยุคโลกาภิวัตน์ มิได้หมายความว่าหนังสือที่เป็นอยู่มีอยู่นั้นดีแล้วไม่จำเป็นต้องปรับปรุงให้ดีขึ้น ถ้าผู้เขียนและผู้จัดพิมพ์หนังสือสนใจสำรวจหาข้อบกพร่องและปรับปรุงหนังสือให้มีคุณภาพดีขึ้นตลอดเวลาแล้ว หนังสือในยุคโลกาภิวัตน์ก็ควรจะสามารรถเชิดหน้าและเล่นบทบาทที่สำคัญและเป็นประโยชน์ด้วยความภาคภูมิใจ ” ทัศนะนี้สามารถยืนยันให้เห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของการตรวจสอบแก้ไขและปรับปรุง เพื่อสร้างสรรค์คุณภาพให้คงอยู่ ผู้ศึกษาเห็นว่า นอกจากการตรวจสอบเพื่อแก้ไขและปรับปรุงคุณภาพของหนังสือจะกระทำตามหลักเกณฑ์ทั่วไปเพื่อที่จะพัฒนาหนังสือโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงแล้ว การประเมินคุณภาพหนังสืออย่างมีระบบตามหลักวิชาการจากบุคคลภายนอกโดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือหรืองานวรรณกรรมสำหรับเด็ก ยังเป็นวิธีการที่จะช่วยสร้างสรรค์คุณภาพของหนังสือหรืองานวรรณกรรมสำหรับเด็กได้อีกวิธีหนึ่ง เนื่องด้วยหนังสือหรืองานวรรณกรรมสำหรับเด็กเป็นสื่อการเรียนรู้ที่จำเป็นทั้งในและนอกห้องเรียน เป็นสื่อที่คุ้นเคยและสะดวกสำหรับครูผู้สอนและนักเรียนที่จะช่วยเชื่อมความคิด ความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ระหว่างกัน หนังสือหรืองานวรรณกรรมที่ผ่านการประเมินคุณภาพตามหลักวิชาการ จึงน่าจะเป็นสื่อที่พร้อมสำหรับการนำไปใช้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

จากการศึกษากระบวนการประเมินคุณภาพของหนังสือ หรืองานวรรณกรรมสำหรับเด็ก ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาและประเมินคุณภาพของหนังสือวรรณกรรมสำหรับเด็ก โดยเลือกศึกษาและประเมินคุณภาพของหนังสือที่ได้รับความนิยมอยู่ในปัจจุบัน โดยอาศัยหลักการทางวิชาการประเมินคุณค่าหรือคุณภาพของหนังสือที่ถูกจัดอันดับความนิยมหรืออยู่ในความสนใจของเด็ก ซึ่งผลของการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใน

การคัดสรรและสร้างสรรค์หนังสือหรืองานวรรณกรรมสำหรับเด็ก ใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินงานของตนต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาคุณภาพของงานวรรณกรรมที่เป็นที่นิยมสำหรับเด็กในระดับประถมศึกษาที่ปรากฏปีที่พิมพ์ใน พ.ศ. 2535 ถึง พ.ศ. 2545

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลของการศึกษาจะเป็นข้อมูลช่วยให้ทราบถึงความต้องการทางวรรณกรรมสำหรับเด็กในยุคปัจจุบัน
2. ผลจากการประเมินคุณภาพของหนังสือ จะเป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอน คุรุบรรณารักษ์ ผู้ปกครองและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพิจารณาคัดเลือกหนังสือสำหรับเด็กใช้เป็นข้อมูลเพื่อการคัดสรรหนังสือได้อย่างเหมาะสมกับความต้องการ
3. ผลการประเมินคุณภาพของหนังสือ จะเป็นแนวทางสำหรับผู้ที่ต้องการสร้างสรรค์งานวรรณกรรมสำหรับเด็กใช้เป็นข้อมูลประกอบการสร้างสรรค์งานวรรณกรรมสำหรับเด็กต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 - 6)
โรงเรียนวัดยางสุทธาราม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 402 คน
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนโรงเรียนวัดยางสุทธาราม ภาคเรียนที่ 2
ปีการศึกษา 2545 จำนวน 40 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลากรายชื่อ (คิดเป็น ร้อยละ 10 ของประชากร)
 - 1.3 กลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านหนังสือสำหรับเด็ก ประกอบด้วย นางปราง ขำแจ้ง (หัวหน้างานบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนอัสสัมชัญ แผนกประถม ประสบการณ์ด้านบรรณารักษ์ 18 ปี) นางสาวนิศรา ศุภกิจ (ครูผู้สอน วิชาภาษาไทย โรงเรียนนานาชาติเกคินี วุฒิการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ประสบการณ์การทำงาน 7 ปี) และ นางสาวนงศราญ พินพิรมย์ (อาจารย์ 2 ระดับ 7 ครูบรรณารักษ์ โรงเรียนวัดยางสุทธาราม ประสบการณ์การทำงาน 20 ปี) รวมคณะผู้ร่วมประเมินคุณภาพหนังสือ 3 คน
2. วรรณกรรมสำหรับเด็กที่นำมาศึกษาค้นคว้า ต้องปรากฏปีที่พิมพ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 ถึง ปี พ.ศ. 2545 ได้มาจากการจัดอันดับความถี่จากข้อมูลสถิติการยืมหนังสือจากห้องสมุด

จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนอัสสัมชัญ แผนกประถม โรงเรียนพระหฤทัย คอนเมือง และ โรงเรียนวัดยางสุทธาราม คัดเลือกมาเพียง 10 อันดับต้น เรียงลำดับ ดังต่อไปนี้

(1.) ทำไม้ไม่มีปีแฉว	(6.) นิทานสี่ทิศ ภาคเหนือ
(2.) บอลลูน	(7.) ปลาสายรุ้ง
(3.) ต้นไม้ในสวน	(8.) เจ้าตัวเล็ก
(4.) ดอกไม้ใกล้ตัว	(9.) ไฉนผจญภัย
(5.) อะลาดิน	(10.) สีสวาดหาบ้าน

3. การประเมินคุณภาพ ใช้เกณฑ์การประเมินด้วยวิธีการใช้แบบสอบถามความพึงพอใจในการอ่านหนังสือของนักเรียนประถมศึกษา ที่สร้างโดยผู้วิจัย และโดยวิธีให้น้ำหนักคะแนน (ร้อยละ) ตามแบบประเมินคุณภาพของหนังสือของ หทัย ดันหยง (2529: 245-247) โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนของ พรพนพร วรรณลักษณ์ (2541: 127-142)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. งานวรรณกรรมยอดเยี่ยมสำหรับเด็ก หมายถึง หนังสือสำหรับเด็กที่ได้รับความสนใจเยี่ยมจากห้องสมุดโรงเรียน ยืนยันโดยสถิติการยืมหนังสือของห้องสมุด นำมาจัดอันดับความถี่ของการยืมจากอันดับสูงสุด 10 อันดับ

2. คุณภาพของหนังสือ หมายถึง คุณค่าประโยชน์ที่ปรากฏในหนังสือ ทั้งทางด้านเนื้อหาวิชา การใช้ภาษา แนวคิด และสารบันเทิงที่พึงได้รับตามวัยของเด็ก ซึ่งใช้หลักเกณฑ์การประเมินที่ปรากฏในแบบวิเคราะห์ถึงคุณค่าของหนังสือของหทัย ดันหยง (2529: 245 - 247) โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนของ พรพนพร วรรณลักษณ์ (2541:127-142) และหลักเกณฑ์การประเมินที่ปรากฏในแบบประเมินความพึงพอใจในการอ่านหนังสือของนักเรียนประถมศึกษา ที่สร้างโดยผู้วิจัย

3. แบบสอบถามความพึงพอใจในการอ่านหนังสือของนักเรียนประถมศึกษา หมายถึง แบบสอบถามด้านความรู้สึกของนักเรียนประถมศึกษา ภายหลังจากการอ่านหนังสือ โดยมีตัวเลือกบอกระดับความรู้สึก 4 ระดับ คือ ชอบมาก ชอบ เฉยๆ และไม่ชอบ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการและความสนใจในการอ่านของเด็ก
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวรรณกรรมสำหรับเด็ก
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะหนังสือที่ดีสำหรับเด็ก
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี การวิเคราะห์และการวิจารณ์วรรณกรรม
5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพวรรณกรรมสำหรับเด็ก

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการและความสนใจในการอ่านของเด็ก

การจัดทำหนังสือที่ดีสำหรับเด็กหรือการคัดเลือกหนังสือที่เหมาะสมให้เด็ก เป็นสิ่งสำคัญในการวางรากฐานให้กับการศึกษาของเด็ก หนังสือที่จัดให้เด็กอ่านควรเป็นหนังสือที่เป็นประโยชน์ ให้คุณค่าและเหมาะสมกับวัย ดังที่ ประภาพันธุ์ กรโกสิยกาจ (2527 : 109 - 121) ได้กล่าวถึงความสนใจของเด็ก สิ่งที่เด็กชอบ สิ่งที่เด็กต้องการ และรสนิยมของเด็กในการอ่านหนังสือ คือ

1. เป็นหนังสือสนุก ให้ความเพลิดเพลินอารมณ์
2. ส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
3. ส่งเสริมให้เกิดความมั่นใจและความมั่นคง เมื่อได้อ่านเรื่องที่ ตัวเอกประสบความสำเร็จ เด็กจะร่วมภูมิใจในความสำเร็จนั้น

นอกจากนี้ อาร์บุธนอท (Arbuthnot. 1977 : 6 - 19) ยังกล่าวถึงการที่เด็กอ่านหนังสือ นั้นเกิดจากความต้องการพื้นฐานของตัวเด็กนั้นคือ

1. เด็กต้องการที่จะพัฒนาร่างกายให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์
2. เด็กต้องการที่จะรักผู้อื่นและให้ผู้อื่นรักตน
3. เด็กต้องการความสำเร็จในสิ่งที่ตนปรารถนา
4. เด็กต้องการภาวะที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ
5. เด็กต้องการที่จะรู้เรื่องราวต่าง ๆ ด้วยความรู้สึกรู้อยากรู้ อยากเห็น
6. เด็กต้องการความสวยงามและความเรียบร้อยราบรื่น
7. เด็กต้องการอ่านหนังสือที่ตนชอบ

ความต้องการและความสนใจในการอ่านของเด็ก มุ่งสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เช่น ความรัก ความเข้าใจ ความปลอดภัย ความมั่นคง และความสุขในความสำเร็จของชีวิต

ในเรื่องความต้องการและความสนใจนี้ ปรานี เชียงทอง (2526 : 77 - 78) กล่าวไว้ว่า ความต้องการและความสนใจของเด็กแต่ละคนจะเป็นอย่างไร ขึ้นกับการเลี้ยงดูและสภาพทางบ้านของเด็ก เด็กมีความต้องการทั่ว ๆ ไป คล้ายคลึงกันทั้งในด้านร่างกายและอารมณ์ ความต้องการทั่วไปของเด็กมีดังนี้

1. ต้องการความรัก ทั้งเป็นผู้ถูกรัก
2. ต้องการความมั่นคง และความสุขภาพดี
3. ต้องการความเป็นเจ้าของ
4. ต้องการความสำเร็จ
5. ต้องการความเปลี่ยนแปลง และความแปลกใหม่ ตามความอยากรู้อยากเห็นตามธรรมชาติของเด็ก

ธรรมชาติของเด็ก

6. ต้องการความรักสวຍรักงาม
7. ต้องการหนังสือที่ดีเพื่อเป็นอาหารสมองและอาหารใจ

เด็กวัย 6 -7 ปี ต้องการความอิสระ ชอบเรื่องที่มีการเคลื่อนไหว เต็มไปด้วยกิริยาอาการ การกระทำต่าง ๆ อยากรู้อยากเห็นความเป็นไปของโลกนอกเหนือจากที่เคยรู้จักและเคยพบเห็น

วัยต่อมา อายุประมาณ 7-9 ปี ต้องการรู้และเข้าใจเรื่องต่าง ๆ มากขึ้น อยากรู้เรื่องราวที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ สิ่งแปลกใหม่ ชอบเรื่องผจญภัย และ เรื่องตลกขบขัน

เด็กวัย 9 -11 ปี ต้องการความกระจำเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ต้องการความเข้าใจเรื่องเพศ และความเป็นไปของชีวิตครอบครัว

รัญจวน อินทรกำแหง (2520 : 24 - 28) ได้ศึกษาความต้องการและความสนใจของเด็กจากบุคคลในวงการหนังสือเด็ก สรุปได้ 6 ประการคือ

1. ความต้องการที่จะรักและได้รับความรัก เด็กจะหาสิ่งที่มาชดเชยเมื่อรู้สึกว่าเขาขาดเรื่องนี้
2. ความต้องการให้สังคมยอมรับเป็นผู้ได้รับการต้อนรับในทุกหนทุกแห่ง จะปลื้มปิติและชื่นบาน
3. ความต้องการความมั่นคง ซึ่งนำความอบอุ่นมาสู่จิตใจและความรู้สึก
4. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต เป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจและเกิดความมั่นใจในตนเอง

5. ความต้องการ การเปลี่ยนแปลง ไม่ชอบความซ้ำซากจำเจ การเปลี่ยนแปลงมีผลทางด้านจิตใจ ทำให้ชีวิตสดใส

6. ความต้องการความสุขจากสิ่งอันเป็นสุนทรีย์ สิ่งอันเป็นความงาม ประณีตหรือศิลปะ อันตระการตา สามารถก่อให้เกิดความใสสะอาด ความเบิกบาน ความอึดใจ ซึ่งจะปรากฏ "รูป" ในห้วงความคิดและความรู้สึกของแต่ละคนได้

วิลสัน และคนอื่นๆ (หทัย ดันหยง. 2532 :107 :อ้างอิงมาจากWilson and thers.n.d.) ได้ศึกษาลักษณะนิสัยในการอ่านของเด็กโดยใช้สื่อวรรณกรรมร่วมสมัยปรากฏว่า วรรณกรรมร่วมสมัยช่วยให้เด็กเข้าใจกระบวนการของภาษา และธรรมชาติของภาษามากขึ้น เข้าใจการใช้ศัพท์อ่านได้อย่างรวดเร็ว มีแรงจูงใจในการอ่านและความสำคัญของการอ่าน สนใจการอ่าน สามารถที่จะอ่านหนังสือได้เป็นกิจนิสัย

ผลการศึกษาด้านความสนใจอ่านหนังสือของเด็กในชนบทกับในกรุงจากหนังสือที่ใช้สำนวนของเด็กเปรียบเทียบกับหนังสือที่ผู้ใหญ่เขียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของ สุนาฏ นิมิตรพุทธากุล (2520 : บทคัดย่อ) ปรากฏว่าเด็กในชนบทสนใจอ่านหนังสือสำนวนเด็กสูงกว่าหนังสือที่ผู้ใหญ่เขียน เด็กในกรุงสนใจอ่านหนังสือทั้งสองสำนวนไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับสุนิรัตน์ ภิรมย์นาม (2519 : 50) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสนใจจากการอ่านหนังสือที่ใช้สำนวนของเด็กชั้น ป.4 ในชนบทกับหนังสือที่ผู้ใหญ่เขียน ปรากฏว่าเด็กในชนบทมีความสนใจอ่านหนังสือสำนวนเด็กสูงกว่าหนังสือที่ผู้ใหญ่เขียน และสูงกว่าเด็กในกรุงเทพมหานคร

คาร์ลเซน (หทัย ดันหยง. 2532 : 111 ; อ้างอิงมาจาก Carlsen.n.d.) ได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนระดับประถมศึกษา ตั้งแต่ระดับ 4 - 12 พบว่าความสนใจในการอ่านของเด็กชายหญิงจะต่างกันเห็นได้ชัด ในระดับนี้เด็กชายจะชอบเรื่องวิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ส่วนเด็กหญิงจะเลือกอ่านเรื่องที่เกี่ยวกับ บ้าน โรงเรียน และนวนิยาย

จากสาระสำคัญที่นำเสนอมาข้างต้น สรุปได้ว่า หนังสือเป็นรากฐานสำคัญสำหรับเด็ก ที่ช่วยในการสร้างสรรค์จินตนาการ การวางพื้นฐานของชีวิต ส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาในทุก ๆ ด้าน การอ่านหนังสือจึงเป็นการวางรากฐานที่ถูกต้อง และก่อให้เกิดประโยชน์กับเด็ก การอ่านหนังสือเป็นการช่วยสร้างความพร้อมของเด็กที่จะพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ที่เต็มไปด้วยคุณภาพต่อสังคมในอนาคต

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวรรณกรรมสำหรับเด็ก

ความหมายของวรรณกรรม บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2520 : 58) ได้กล่าวว่าวรรณกรรม หมายถึง หนังสือ หรือ เอกสารที่มีลักษณะเป็นศิลปกรรม มีรูปแบบ เนื้อหาสาระ ที่ผู้เขียนพยายามสื่อความคิดด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่งมายังผู้อ่าน ดุ้ย ชุมสาย ม.ล. (2524 : 154) ได้ให้ความหมายของวรรณกรรมไว้ว่า วรรณกรรม ได้แก่ การประกอบแต่งสารขึ้นด้วยวาจาหรือสัญลักษณ์ของวาจาเพื่อให้สามารถสื่อความคิดและความสะท้อนอารมณ์จากผู้แต่งไปยังผู้ฟังหรือผู้อ่านได้เป็นอย่างดี

ความหมายของวรรณกรรมสำหรับเด็ก โดยสารานุกรม เวิลด์บุ๊ก เอ็นไซโคลพีเดีย. (รัถพร ชังชาติ. 2531 : 1 ; อ้างอิงมาจาก World Book Encyclopedia) กล่าวว่า วรรณกรรมสำหรับเด็ก คือหนังสือที่เขียนขึ้นเป็นพิเศษสำหรับเด็ก

วินัย รอดจำย (2532 : 8) ได้ให้ความหมายหนังสือสำหรับเด็กไว้ว่า หนังสือสำหรับเด็ก คือ หนังสือที่เขียนให้เด็กและเยาวชนอ่านโดยเฉพาะ หรืออาจให้ผู้ใหญ่อ่านให้ฟังก็ได้ถ้าเด็กยังเล็ก โดยมุ่งเน้นที่จะให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน ใครรู้ นำไปสู่นิสัยรักการอ่านต่อไป

กลุ่มจิต พลายเวช (2526 : 7) ได้ให้ความหมายหนังสือสำหรับเด็กไว้ว่า หนังสือสำหรับเด็ก คือ หนังสือที่เขียนให้เด็กได้เลือกอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน เพื่อให้ความรู้ และเพื่อใช้ประกอบการศึกษา มีเนื้อหาสาระและใช้ภาษาที่ง่ายและเหมาะสมกับวัยของเด็ก

จากความหมายข้างต้น วรรณกรรมสำหรับเด็กก็คือหนังสือสำหรับเด็ก ซึ่ง หทัย ดันหยง (2528 : คำนำ) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับหนังสือเรียนและวรรณกรรมสำหรับเด็กไว้ว่า

“...หนังสือเรียนที่เขียนโดยยึดหลักวิชาการมากเกินไป และหลักการอันเคร่งครัด คร่ำเคร่งนั้นเอง เป็นเครื่องขวางกั้นการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้หนังสือบันเทิงคดีสำหรับเด็ก และหนังสือการ์ตูนขายดีกว่าหนังสือเรียน ผลกระทบที่ตามมา คือ ความรู้ด้านวิทยาการงานหลักสูตรด้านการศึกษานั้นอ่อนลงเพราะหนังสือเรียนไม่น่าอ่าน หนังสือเรียนที่ดีและน่าอ่านนั้น ต้องนำหลักจิตวิทยาการเรียนรู้การสอนเข้ามาเป็นปัจจัยสำคัญ ในการนำเสนอบรรยากาศของเนื้อหาสาระโดยไม่ต้องเกรงกลัวหนังสือจะกลายเป็นหนังสือบันเทิงคดี

ปัจจุบันเราควรกล้าที่จะให้หนังสือเรียนเป็นหนังสือบันเทิงคดีได้แล้ว ถ้าคิดเช่นนั้นได้ สิ่งที่เราฝ่าฝืนหาวรรณกรรมสำหรับเด็กในห้องเรียนจะเกิดมีขึ้น เพราะวรรณกรรมนั้นมีคุณลักษณะที่เจริญรอยใจให้แก่มนุษย์ ถ้าเราปรุงแต่งให้หนังสือเรียนเป็นวรรณกรรมที่ก่อปรด้วย รส และอรรถาธิบาย หนังสือก็จะกลายเป็นอาหารทางใจของนักเรียน หนังสือสนุกคนชอบอ่าน ไหนเลยจะไม่ชอบอ่านหนังสือเรียน เหตุที่นักเรียนมักแหยงหน่ายหนังสือเรียนก็อาจเป็นเพราะหนังสือเรียนขาดคุณลักษณะทางวรรณกรรมก็เป็นได้”

หทัย ดันหยง (2529 : 12) กล่าวว่า หนังสือสำหรับเด็กที่ดีมีคุณภาพย่อมมีลักษณะเป็นวรรณกรรมสำหรับเด็ก เป็นแหล่งสร้างสรรค์ให้เกิดคุณค่าทางศิลปกรรม ให้ประโยชน์แก่การศึกษาเล่าเรียนของเด็ก และนั่น มีขึ้นมาก (2537 : คำนำ) กล่าวไว้ว่า วรรณกรรมสำหรับเด็กเป็นเครื่องมือสื่อสารอันทรงประสิทธิภาพในการอบรมสั่งสอนถ่ายทอดความรู้ความสามารถทางศิลปะวิทยาการต่างๆ วรรณกรรมสำหรับเด็กช่วยปลูกปลอบอารมณ์ให้หัวใจมีชีวิต ชีวา ปลูกฝังแนวคิดจิตสำนึกที่ชอบธรรมตามวิถีของสังคมให้แก่เด็ก ผู้เป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญสูงสุดแห่งมวลมนุษยชาติ เป็นอาหารสมองที่มีคุณค่าที่สามารถหล่อหลอมหล่อเลี้ยง และหล่อเลี้ยงจิตวิญญาณให้งอกเงยและงอกงาม

จากแนวความคิดข้างต้น ทำให้สรุปได้ว่า วรรณกรรมสำหรับเด็กหรือหนังสือสำหรับเด็ก คือ หนังสือที่เขียนขึ้นเป็นพิเศษสำหรับเด็กและเยาวชนอ่าน โดยเฉพาะเป็นหนังสือที่เด็กอยาก

อ่านโดยมิต้องบังคับ มุ่งเน้นที่จะให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลิน ใครรู้นำไปสู่นิสัยรักการอ่าน เพื่อความเพลิดเพลิน เพื่อให้ความรู้ และเพื่อใช้ประกอบการศึกษา มีเนื้อหาสาระและใช้ภาษาที่ง่ายเหมาะสมกับวัยของเด็ก เป็นแหล่งสร้างสรรค์ให้เกิดคุณค่าทางศิลปกรรม ให้ประโยชน์แก่การศึกษา เป็นแหล่งสร้างสรรค์ และเป็นเครื่องมือสื่อสารอันทรงประสิทธิภาพในการอบรมสั่งสอน ถ่ายทอดความรู้ ความสามารถทางศิลปะวิทยาการต่างๆ ช่วยปลูกปลอบอารมณ์ให้เด็กร่าเริงมีชีวิตชีวา ปลูกฝังแนวคิดจิตสำนึกที่ชอบธรรมให้แก่เด็ก

ประเภทของวรรณกรรมสำหรับเด็ก

หนังสือสำหรับเด็กควรจะแตกต่างตามวัยของเด็ก ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2527:15) แบ่งหนังสือออกเป็น 5 ระดับ ตามวัยของเด็กดังนี้

1. วัยแรกเกิด - 3 ขวบ เป็นวัยที่เด็กยังอ่านหนังสือไม่ออกแต่ก็สนใจดูรูปภาพหรือสิ่งที่สัมผัสได้

2. วัย 3 - 6 ปี เป็นหนังสือสำหรับเด็กเริ่มหัดอ่าน

3. วัย 6 - 11 ปี เป็นหนังสือสำหรับเด็กชั้นประถมศึกษา

4. วัย 11 - 14 ปี เป็นหนังสือสำหรับเด็กก่อนวัยรุ่น ประเภท สารคดี บันเทิงคดี

5. วัย 14 - 17 ปี เป็นหนังสือสำหรับวัยรุ่น

ปราณี เชียงทอง (2526 : 55 - 76) ได้แบ่งประเภทของวรรณกรรมสำหรับเด็กเป็น 9 ประการ ดังนี้

1. หนังสือภาพ เป็นหนังสือที่มีรูปภาพเป็นส่วนอธิบายเรื่อง สำหรับเด็กเล็กวัยก่อนเข้าเรียนที่ยังอ่านหนังสือไม่ได้ แต่เด็กสามารถอ่านเรื่องจากภาพ หรือผู้ใหญ่อ่านเรื่องให้ฟัง

2. บทเห่กล่อม บทเด็กเล่นและบทกลอน บทกลอนกล่อมเด็กเป็นบทกลอนที่หลังไหลมาจากอารมณ์ โดยไม่ได้คิดแต่งให้มีความประณีตแต่อย่างใด เป็นการผูกคำให้สัมผัสสอดคล้องกันไปเรื่อย ๆ

3. หนังสือนิทานต่างๆ เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องการของเด็กเป็นอันมาก จุดประสงค์ในการเล่านิทาน คือ ต้องการเครื่องบันเทิงในยามว่าง เป็นคติสอนใจ สอนศีลธรรมและความประพฤติต่าง ๆ

4. นวนิยายสำหรับเด็ก เป็นเรื่องที่แต่งขึ้นใหม่ เช่นเดียวกับนวนิยายผู้ใหญ่ ต่างกันที่ตัวละครอาจเป็นเด็ก ปัญหาต่าง ๆ ที่ตัวละครประสบก็เป็นปัญหาของเด็ก

5. หนังสือสารคดี เป็นหนังสือที่ให้ความรู้และข้อเท็จจริงเป็นสำคัญ เนื้อหาสาระต่าง ๆ ไม่ละเอียดลึกซึ้งจนเกินกว่าที่เด็กจะเข้าใจได้

6. หนังสืออ้างอิง เป็นหนังสือที่ช่วยในการเรียนและการค้นคว้า

7. หนังสือแบบเรียน เป็นหนังสือที่เด็กต้องเรียน เป็นเครื่องมือในการเรียนการสอนในโรงเรียน

8. หนังสืออ่านเพิ่มเติม เป็นหนังสือที่เพิ่มหรือประกอบหนังสือแบบเรียนให้สมบูรณ์ เป็นหนังสือที่เขียนให้อ่านเพลิดเพลินกว่าหนังสือแบบเรียน

9. หนังสือพิมพ์และวารสาร เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเด็ก เด็กควรมีโอกาสอ่านเพื่อที่จะได้ทราบความเป็นไปของโลกและเหตุการณ์ทั่วโลก

หทัย ดันหยง (2529 : 63) กล่าวว่าหนังสือสำหรับเด็กมีบ่อเกิดเช่นเดียวกับหนังสือทั่วไป แต่โดยลักษณะเฉพาะตัวเป็นหนังสือที่มุ่งสร้างขึ้นเพื่อสนองความต้องการของเด็ก การใช้ภาษาและรูปแบบเนื้อหาเหมาะสมสำหรับเด็กแต่ละวัย อาจจำแนกออกเป็นประเภทได้ดังนี้

1. หนังสือสำหรับเด็กทั่วไป
2. หนังสือสำหรับเด็กประเภทวรรณกรรมหรือวรรณกรรมสำหรับเด็ก
3. หนังสือสำหรับเด็กเพื่อการศึกษาเล่าเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 19 - 21) ได้แบ่งประเภทของหนังสือเด็กไว้ในแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ และการควบคุมการใช้หนังสือสำหรับนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา แนบท้ายคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ วก.419/2522 โดยได้แบ่งประเภทหนังสือที่ใช้ในโรงเรียน คือ

1. หนังสือเรียน คือ หนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้สำหรับการเรียนมีสาระตรงตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรอย่างถูกต้อง อาจจะมีลักษณะเป็นเล่ม หรือเป็นแผ่น หรือเป็นชุดก็ได้ อนึ่งหนังสือเรียนอาจมีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน ดังนี้ หนังสือเรียน แบบเรียน แบบสอนอ่าน หนังสืออ่าน หนังสือประกอบการเรียน

2. หนังสือเสริมประสบการณ์ คือ หนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการอนุญาตให้ใช้ในโรงเรียนได้แต่ไม่ได้กำหนดให้เป็นหนังสือเรียน หนังสือประเภทนี้โรงเรียนควรจัดหาไว้บริการครูและนักเรียนในโรงเรียนได้โดยคำนึงถึงประโยชน์ในแง่ของ

- 2.1 การศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง
- 2.2 ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ความซาบซึ้งในคุณค่าของภาษา
- 2.3 การเสริมสร้างทักษะ และนิสัยรักการอ่าน
- 2.4 การเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ ตามหลักสูตรให้กว้างขวางขึ้น

สำหรับหนังสือเสริมประสบการณ์ กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้จัดทำหรือกำหนดขึ้น โดยจำแนกประเภท ดังนี้

ก. หนังสืออ่านนอกเวลา คือ หนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้ในการเรียนวิชาใดวิชาหนึ่ง ตามหลักสูตรนอกเหนือจากหนังสือเรียน สำหรับให้นักเรียนอ่านนอกเวลาเรียนตามหลักสูตร

ข. หนังสืออ่านเพิ่มเติม คือ หนังสือที่มีสาระอิงหลักสูตร สำหรับให้นักเรียนอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ด้วยตนเองตามความเหมาะสมของวัยและความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล หนังสือประเภทนี้เคยเรียกว่า หนังสืออ่านประกอบ

ค. หนังสืออุเทศ คือ หนังสือสำหรับใช้ค้นคว้า อ้างอิงเกี่ยวกับการเรียน การเรียบเรียง หนังสือประเภทนี้เป็นเชิงวิชาการ

ง. หนังสือส่งเสริมการอ่าน คือ หนังสือที่จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เน้นไปในทางให้ผู้อ่านเกิดทักษะในการอ่านและนิสัยรักการอ่านมากยิ่งขึ้น อาจเป็นหนังสือ สารคดี นวนิยาย นิทาน ฯลฯ ที่ลักษณะไม่ขัดต่อวัฒนธรรม ประเพณี และ ศีลธรรมอันดีงาม ให้ความรู้ มีคติ และมีสาระประโยชน์

3. แบบฝึกหัด คือ สื่อการเรียนสำหรับผู้เรียน ได้ฝึกปฏิบัติ เพื่อช่วยเสริมให้เกิดทักษะและความแตกฉานในบทเรียน แบบฝึกหัดที่ใช้ในโรงเรียนได้นั้น กระทรวงศึกษาธิการจะเป็นผู้กำหนด

การศึกษาวิจัยของ ฟิลลิป (หทัย ดันหยง. 2532 : 107 อ้างอิงมาจาก Phillips n.d.) เกี่ยวกับความสามารถทางด้านการอ่านของนักเรียนโดยทดลองกับกลุ่มประชากรเป็นนักเรียน 6 ชั้นเรียน ในรัฐนิวฟาวด์แลนด์ ปรากฏว่ากลุ่มทดลองซึ่งใช้สื่อวรรณกรรมมีการพัฒนาทางภาษาสูงกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งไม่ได้ใช้สื่อทางวรรณกรรมอย่างมีนัยสำคัญ

สรุปได้ว่าหนังสือสำหรับเด็กมีหลายประเภท ควรจะแตกต่างกันตามวัยของเด็ก และควรตอบสนองความต้องการของเด็ก การใช้ภาษาและรูปแบบเนื้อหาควรเหมาะสมกับระดับอายุ ความสนใจ และความต้องการ มุ่งเน้นให้ผู้อ่านเกิดทักษะในการอ่านและนิสัยรักการอ่าน สร้างความรู้ สร้างความคิด และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวัย

การจำแนกกลุ่มหนังสือตามระดับของนักเรียน

ภิญญาพร นิตยประภา (2534 : 23 - 26) กล่าวว่าความพร้อมในการอ่านหนังสือของเด็กเกิดจากปัจจัยสำคัญ 2 ประการ คือ ตัวของเด็กเอง ประกอบด้วยความพร้อมทางร่างกาย สมอ อารมณ์และทางวิชาการอีกประการหนึ่ง คือสิ่งแวดล้อมของเด็ก ประกอบด้วย บุคคล วัสดุการอ่าน สภาพสังคม และเศรษฐกิจ เหตุการณ์ต่าง ๆ เวลาและโอกาส สอดคล้องกับ หทัย ดันหยง (2529 : 48 - 49) กล่าวว่า บ่อเกิดแห่งความพร้อมของเด็ก ประกอบด้วย บุคคลแวดล้อม สื่อมวลชน สภาพของสังคม สภาพทางภูมิศาสตร์ และสภาพทางวัฒนธรรม ปัจจัยแห่งความพร้อมของเด็กประกอบด้วย

1. ปัจจัยทางร่างกาย

- สายตา กล้ามเนื้อตา การมองภาพ รูปทรง
- การได้ยิน การเก็บมโนทัศน์จากเรื่องที่ได้อ่าน
- ความสัมพันธ์ระหว่างตากับมือ

2. ปัจจัยทางสติปัญญา

- ความจำและความเข้าใจ
- มโนทัศน์ การรับรู้ และการสรุปความ

- ความสามารถในการลำดับเหตุการณ์
 - การตัดสินใจทั้งรับและโต้ตอบ
 - ความสามารถในการทบทวนและประเมินค่า
3. ปัจจัยทางการใช้ภาษา
- ประสบการณ์ในการพูดและการฟัง
 - ประสบการณ์ในการอ่านและการเขียน
4. ปัจจัยทางจิตใจและอารมณ์
- ความอบอุ่น ความมั่นคงในจิตใจ
 - ความต้องการและความสนใจ
 - จินตนาการและความใฝ่ฝัน
 - สภาพการร่วมกลุ่ม หมู่ คณะ
 - ค่านิยมและรูปแบบที่ได้พบเห็น

การแยกกลุ่มหนังสือตามความสนใจ ความต้องการและความพร้อมของเด็ก แบ่งออกได้

เป็น 3 ระดับ ดังนี้

- ก. เด็กเล็ก ระดับชั้นเรียน ป.1-2
- ข. เด็กโต ระดับชั้นเรียน ป. 3-4
- ค. เด็กโตตอนปลาย ระดับชั้นเรียน ป. 5-6

เด็กเล็ก ลักษณะของหนังสือที่จูงใจให้เด็กหยิบอ่าน มีดังนี้

ปก

เป็นปกแข็ง มีสีสวยสดใส ประเภทแม่สี อักษรพลาสติกหรืออาน้ำมัน

ชื่อเรื่อง

เป็นชื่อที่ให้ความหมายสมบูรณ์ เช่น บ้านเล็กริมบึง หรือ ชื่อเรื่องที่เป็นชื่อของสัตว์ เช่น โรงเรียนครูนกฮูก และมีคำว่า "ลูก" หรือ "วิเศษ" เช่น ลูกหมีเป็นหวัด หรือแปรงวิเศษ ตัวอักษรชื่อเรื่อง ขนาดใหญ่ ชัดเจน อ่านง่าย

ภาพประกอบ

เป็นภาพการ์ตูน ภาพเขียน หรือภาพถ่าย ที่ถ่ายทอดความเป็นจริงในชีวิตประจำวัน ดูง่าย ไม่ซับซ้อน สวยงาม มีชีวิตชีวา

ชื่อผู้แต่ง

เด็กในวัยนี้ไม่ให้ความสนใจผู้แต่งเลย

รูปเล่ม

เป็นหนังสือรูปทรงมีมิติตามเนื้อเรื่อง ขนาด 8 หน้ายก การเย็บเล่มแข็งแรง ความยาวของเนื้อเรื่องไม่เกิน 12 หน้า

เนื้อเรื่อง

ชอบเรื่องนิทานที่สนุก ขบขัน มีจินตนาการเป็นเจ้าหญิง เจ้าชาย แม่มด นางฟ้า หรือเป็นลูกสัตว์ที่เก่งกล้า สามารถ ฉลาดมีไหวพริบในการแก้ไขปัญหา มุ่งเน้นมโนทัศน์เดียว ไม่ซับซ้อน

ภาษา

เป็นภาษาพูดสั้น ๆ ง่าย ๆ เป็นภาษาที่ใช้ในบ้านหรือใช้ในชีวิตประจำวันของเด็ก
เด็กโต ลักษณะของหนังสือที่จูงใจให้เด็กหยิบอ่าน มีดังนี้

ปก

เป็นปกแข็ง มีสีสวยสดใส ประเภทสีธรรมชาติ อายพลาสติกหรืออายน้ำมัน
ชื่อเรื่อง

บอกมโนทัศน์ของเรื่อง เด็กหญิงและเด็กชายจะสนใจต่างกัน สำหรับเด็กชายจะสนใจเรื่องลึกลับ ผจญภัย เช่น ไม่น้อยผจญภัย หรือแสดงความอัศจรรย์ และประเภทนักสืบ เช่น นักสืบ 4 เกลอส สำหรับเด็กหญิงเป็นเรื่องกระจุ้มกระจิม น่ารัก เช่น ลินล่าน่ารัก เพื่อนรัก เป็นต้น

ภาพประกอบ

เป็นภาพการ์ตูน ภาพเขียน ภาพถ่าย สีส้มกลืนเป็นธรรมชาติ มีลวดลายน่าสนใจมีชีวิตชีวา เพิ่มเติมจินตนาการรูปทรง และเส้นรายละเอียดมากขึ้น

ชื่อผู้แต่ง

เด็กในวัยนี้สนใจผู้แต่งบ้างเล็กน้อย จากประสบการณ์ที่เคยอ่านและชอบผลงานของผู้แต่งคนนั้นมาก่อน

รูปเล่ม

เป็นหนังสือรูปทรงมีมิติตามสาระสำคัญของเรื่อง หรือการผลิตที่มีมิติ น่าสนใจ เช่น พับได้ คลี่ได้ การเข้าเล่มแข็งแรง ขนาด 16 หน้ายก ความยาวของเนื้อเรื่องไม่เกิน 35 หน้า

เนื้อเรื่อง

ชอบเรื่องสนุก ขบขัน ชวนให้ติดตาม ลึกลับแต่ไม่ซับซ้อนมากนัก เป็นการแสวงหาเพื่อพิสูจน์ความจริงตามความคาดหวังของตนเองสนใจในเรื่องที่เป็นชีวิตจริง เด็กหญิงและเด็กชายเริ่มสนใจแตกต่างกันบ้าง เด็กชายชอบพวกกลไก เด็กหญิงชอบของสวยๆ งาม ๆ เช่น ตุ๊กตา เสื้อผ้า ฯลฯ

ภาษา

เป็นภาษาพูดง่าย ๆ ตรงไปตรงมา เป็นภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน คำที่เด็กคุ้นเคย
สุภาพ

เด็กโตตอนปลาย

ปก

เป็นปกแข็ง มีสีสวยสดใส อามพลาสติกหรืออามน้ำมัน มีรายละเอียดบอกถึงแก่นของเรื่อง

ชื่อเรื่อง

เป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้รอบตัว เป็นวิชาการมากขึ้น เด็กหญิงและเด็กชายจะสนใจเรื่องแตกต่างกันชัดเจน จะไม่ยอมอ่านเรื่องประเภทเดียวกันเลย สำหรับเด็กชาย เช่น ทะเลและกาลเวลา เหริยเวทมนตร์ โลกไร้เวลา ฯลฯ สำหรับเด็กหญิงชอบเรื่อง กระจุ้มกระจิม เช่น กระตอมแสงตะวัน ฉนนุญนี้ศัตรูที่รัก ขวัญใจเจ้า เป็นต้น

ภาพประกอบ

เป็นภาพที่ใช้สัญลักษณ์ หรือภาพการ์ตูนที่ให้ความสำคัญของเนื้อเรื่องมากกว่าเป็นความจริง เป็นภาพจิตรหรือภาพถ่าย เพิ่มจินตนาการที่อ่อนช้อย แสดงมิติที่ลึกซึ้ง

ชื่อผู้แต่ง

เด็กในวัยนี้มีประสบการณ์ในการอ่านมากขึ้น จะให้ความสนใจว่าใครแต่ง เริ่มติดตามผลงานของผู้แต่งและเลือกที่ถูกใจเพื่อจดจำหรือเก็บไว้เป็นลักษณะของตนเอง

รูปเล่ม

เป็นหนังสือรูปทรงสี่เหลี่ยมแนวตั้ง การเข้าเล่มแข็งแรง ขนาด 16 หน้ายก ความยาวของเนื้อเรื่องไม่เกิน 45 หน้า เพื่อความสะดวกในการพกพาติดตัว

เนื้อเรื่อง

ชอบเรื่องสนุก ขบขัน ตื่นเต้นเร้าใจ ชวนให้ติดตามค้นหาความจริง ชอบประเภทมีการต่อสู้เพื่อชีวิต การผจญภัย อภินิหาร การท่องเที่ยวในโลกกว้าง สำหรับเด็กหญิงชอบนิยายที่กระจุ้มกระจิมราบรื่น เรื่องงานบ้านการเรือน การแต่งตัว สนใจเรื่องรัก ๆ ใคร่ ๆ มากกว่าเด็กชาย สำหรับเด็กชายชอบเรื่องผจญภัย อภินิหาร อำนาจลึกลับ วิทยาศาสตร์ หรือเรื่องสารคดีต่าง ๆ

ภาษา

เป็นภาษาพูด เป็นธรรมชาติไม่เป็นการบรรยายหรือภาษาที่ให้ความรู้ลึกซึ้ง เช่น ภาษาบาลี สันสกฤต และเป็นคำสุภาพ

ความสนใจและความต้องการอ่านหนังสือของเด็กส่วนหนึ่งเกิดจากแรงจูงใจของหนังสือต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์กับชีวิตจริง การผลิตวรรณกรรมสำหรับเด็กที่มีคุณภาพจึงต้องคำนึงถึง ความพร้อมในการอ่าน และ การสร้างแรงจูงใจ ให้เด็กมีทัศนคติที่ดีต่อหนังสือที่หยิบขึ้นมาอ่าน และความเหมาะสมของหนังสือที่สร้างขึ้นตามระดับ วัย และความพร้อมของเด็กในแต่ละวัย

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะหนังสือที่ดีสำหรับเด็ก

ลักษณะหนังสือที่ดีสำหรับเด็ก หรือวรรณกรรมที่ดีสำหรับเด็ก ควรสร้างขึ้นอย่างมีระบบมีโครงสร้างมีกลไก เคลื่อนไหวก่อให้เกิดชีวิต จิตใจ อารมณ์ เปรียบได้กับสิ่งมีชีวิต อย่างหนึ่งเช่นเดียวกับสิ่งมีชีวิตทั้งมวล วรรณกรรมที่สร้างพลังความคิดทำให้วรรณกรรมเป็นเรื่องเป็นราวมีชีวิตชีวาน่าอ่าน เรียกว่า วรรณกรรมนั้นมีลมปราณ หทัย ดันหยง (2534 : 85 - 86) ซึ่งควรมีลักษณะดังนี้

1. รูปแบบเคลื่อนไหว ซึ่งมีปฏิกิริยาตอบสนองอารมณ์ของผู้อ่าน มีตัวแสดงแบบมีชีวิต มีอารมณ์ ทุกข์ สุข ที่ผู้อ่านสัมผัสได้ด้วยจิตใจ
2. อารมณ์ของเรื่องมีพลังเป็นตัวกระทำ สร้างจิตสำนึกใหม่ให้แก่ผู้อ่าน มองเห็นลู่ทาง แนวประเพณีปฏิบัติ โน้มน้าวให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้อ่านได้
3. สร้างภาพพจน์ให้เกิดขึ้นในใจผู้อ่าน ทำให้เกิดพิจารณาญาณวิเคราะห์ศึกษา เปรียบเทียบ วินิจฉัยหรือตัดสินใจสรุปรวบยอด สร้างหลักการ ดำเนินชีวิตของตนได้
4. ปมและเงื่อนงำ ในวรรณกรรมเป็นเสมือนห้องเรียนเล็ก ๆ ที่กระตุ้นให้ผู้อ่านค้นพบวิธียุติคลี่คลาย แก้ปมปัญหา ปมวรรณกรรมจึงเป็นบทแบบฝึกหัดให้สมองคิด ลับสมองให้มีความเฉียบคม คิดลึกลับท้าทาย
5. สีสันที่ประจักษ์ วรรณกรรมย่อมมีสีสัน เกิดขึ้นอย่างประจักษ์ชัด ประจักษ์จริง คือ วรรณกรรมมีตัวตนปรากฏภาพพจน์ให้เห็นชัด ประจักษ์ใจ ให้ผู้อ่านยอมรับว่าวรรณกรรมนั้น เกิดเป็นเรื่องราว อ่านได้ แปลความหมาย ดีความออกไป ประจักษ์ตา สัมผัสได้ด้วยตา แสดงออกเป็นรูปลักษณะให้เห็น สีสันที่ประจักษ์เช่นนี้อยู่ในสภาวะของวรรณกรรม มีทั้งรสลงการ และ คุณภาพ

ปราณี เชียงของ (2526 : 6 - 7) กล่าวถึงลักษณะของวรรณกรรมที่ดีสำหรับเด็ก ควรมีลักษณะดังนี้

1. ตรงกับความสนใจของเด็ก เป็นเรื่องสนุก ส่งเสริมจินตนาการพร้อมกับให้ความมั่นใจ สมองอารมณ์ที่ปรารถนา ทำให้เกิดความภูมิใจ และส่งเสริมความรู้
2. แก่โครงเรื่องไม่ซับซ้อน มีแนวของเรื่องเด่นชัด เด็กเข้าใจได้ง่าย
3. สำนวนภาษา เป็นภาษาง่าย ๆ ตรงไปตรงมา บรรยายเท่าที่จำเป็นจริง ๆ
4. ภาพประกอบ เด็กชอบอ่านด้วยภาพมากกว่าตัวหนังสือ ภาพควรมีความเคลื่อนไหว เป็นภาพที่มีความรู้สึก มีชีวิต สอดคล้องกับเรื่องและอธิบายเรื่องได้
5. รูปเล่ม มีลักษณะดูใจ ขนาดกระทัดรัดเหมาะมือเด็ก ทนทานต่อการจับต้อง การพิมพ์ชัดเจน ใช้กระดาษคุณภาพดี

สอดคล้องกับ รัตพร ชังธาดา (2531 : 39 - 46) กล่าวถึง ปัจจัยที่ประกอบขึ้นเป็นลักษณะของหนังสือที่ดีสำหรับเด็กมี 4 ประการ คือ เรื่องดี ภาษาดี ภาพประกอบดี และรูปเล่มดี

เรื่องดี มีองค์ประกอบทำให้เรื่องดี คือ มีแนวคิดที่มีคุณค่าเหมาะสมกับวัยของเด็ก มีโครงเรื่องเหมาะสมกับแนวคิด สั้น ๆ ง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน มีตัวละคร ฉาก บรรยากาศ และกาลเวลาเหมาะสม เนื้อหาสนองความต้องการและความสนใจตามวัย มีคุณค่าช่วยเสริมสร้างคุณธรรม และจริยธรรม การดำเนินเรื่องรวดเร็วชวนติดตาม

การใช้ภาษาดี มีองค์ประกอบที่จะต้องพิจารณา คือ คำและสำนวนภาษา การใช้คำ ควรสุภาพ ตรงไปตรงมา สำนวนภาษา ถูกต้องตามหลักภาษา สั้น ๆ ความยากง่าย พอเหมาะไม่วกวน คลุมเครือ

ภาพประกอบดี ควรมีลักษณะของภาพที่มีชีวิตชีวา ก่อให้เกิดจินตนาการ สอดคล้อง กับเนื้อหา ขนาด และปริมาณเหมาะสมกับวัย สีสดใส ตรงตามความเป็นจริง

รูปเล่มดี คือ มีรูปเล่มหรือรูปทรงที่น่าสนใจ ดึงดูดใจให้หยิบอ่าน แข็งแรงทนทาน ขนาด และปริมาณของตัวหนังสือ เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ใช้วัสดุคุณภาพดี

จากลักษณะที่กล่าวมาข้างต้น หนังสือที่จะมีลักษณะเป็นหนังสือหรือเป็นวรรณกรรมที่ดีสำหรับเด็ก วรรณกรรมนั้นควรมีลมปราณ ควรสร้างขึ้นอย่างมีระบบมีโครงสร้างมีกลไกเคลื่อนไหวก่อให้เกิดชีวิต จิตใจ อารมณ์ สร้างพลังความคิดทำให้วรรณกรรมเป็นเรื่องเป็นราวมีชีวิตชีวน่าอ่าน มีปัจจัยองค์ประกอบหลายประการ กล่าวคือ มี เรื่องดี ภาษาดี ภาพประกอบดี และ รูปเล่มดี มีแนวคิดที่มีคุณค่าและเหมาะสมกับวัยของเด็ก ช่วยเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาเด็กให้เป็นส่วนหนึ่งที่มีคุณภาพที่ดีในสังคม

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี การวิเคราะห์ และการวิจารณ์วรรณกรรม

วรรณกรรมที่จัดว่าเป็นหนังสือชั้นดี สร้างเพื่อเป็นสื่อแห่งการเรียนรู้ของเด็ก ควรสร้างให้มีครบสมบูรณ์ทั้ง รส อลังการ และคุณภาพ หทัย ดันหยง (2534 : 50 - 52) อธิบายถึงวิธีการปรับปรุงเรื่อง และการควบคุมระบบการเขียนเรื่อง โดยใช้ทฤษฎีพื้นฐานทางวรรณกรรม (คัมภีร์สุไพธาลังการ) ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 3 องค์ประกอบ คือ

องค์ประกอบที่ 1 มีรส บันเทิงใจ ชวนใจให้น่าอ่าน

องค์ประกอบที่ 2 มีอลังการ มีเนื้อหาดี

องค์ประกอบที่ 3 มีคุณภาพ เป็นบ่อเกิดแห่งคุณงามความดี

1. รสวรรณกรรม มี 10 รส คือ

1.1 สิงการรส รสความรัก สมัครสมานสามัคคี

1.2 วีรรส รสแห่งความกล้าหาญ ความมานะบากบั่น

1.3 กรุณารส รสจิตใจเห็นอกเห็นใจ เอื้อเพื่อเกื้อกูลกัน

1.4 หัสสรส รสแห่งความสุขอารมณ์ เบิกบาน แจ่มใส

1.5 อัปภูตรส รสแห่งความแปลก พิสดาร มหัศจรรย์

- 1.6 ภายนอกรส รสแห่งความกลัว ยำเกรง
- 1.7 วิภังขรส รสแห่งความเกลียดชัง อาฆาต มาตรร้าย
- 1.8 สันทรส รสแห่งความสงบ ร่มเย็น ราบรื่น
- 1.9 รุททรส รสแห่งความโกรธเกรี้ยว แค้นใจ
- 1.10 จริยรส รสแห่งความรู้สึกลึกซึ้ง มีเหตุผลรู้ตัว

2. อลังการวรรณกรรม ธรรมชาติของมนุษย์ย่อมรักสวยรักงามชอบที่จะประดับประดาตกแต่งชีวิตให้มีสีสัน เจริญจิตให้สดใส เจริญใจเจริญตา มี 3 ประการ ได้แก่

2.1 ความงามที่เกิดจาก วัจนลักษณะ คือ งามด้วยรูปแบบ ถ้อยคำภาษาท่วงทำนอง ลีลาโวหาร ภาพพจน์ ฯลฯ

2.2 ความงามที่เกิดจาก จริยลักษณะ คือ ชาติกำเนิดคุณลักษณะ กริยาอาการที่เหมาะสมกับกาลเทศะ และคตินิยมแห่งการดำรงชีวิต ฯลฯ

2.3 ความงามที่เกิดจาก สุนทรียลักษณะ คือ ความงามที่เกิดจากภาวะสร้างสรรค์ เรียก ภาวาลังการ และ สรรคลักษณะ คือ ความเพลิดพริ้ง ความบรรเจิดจรัส ความประณีตบรรจง ความมกอลงและงอกงามเพิ่มพูนเป็นอนเนกอนันต์

3. คุณภาพ วรรณกรรมนั้นมีทั้งคุณและโทษ จึงควรเลือกสรรแต่วรรณกรรมที่มีคุณ เพราะ คุณค่าวรรณกรรมนั้น เป็นบ่อเกิดแห่งคุณงามความดี มี 10 ประการ ได้แก่

3.1 โอปารคุณภาพ คือ สร้างความงามกล่อมเกลาใจคน

3.2 สมคุณภาพ คือ สร้างความสม่ำเสมอ เสมอต้นเสมอปลาย เป็นลักษณะนิสัยของคน

3.3 กันตคุณภาพ คือ สร้างความเข้าใจ จูงใจคนให้เกิดจิตสำนึก

3.4 อัดตพยัตตคุณภาพ คือ สร้างคุณงามความดีที่แท้จริง โดยไม่เสริมแต่งจอมปลอม

3.5 ปสาทคุณภาพ คือ สร้างความเข้าใจโดยง่ายมีพลังจูงใจให้ปฏิบัติ

3.6 สมาริคุณภาพ คือ สร้างความตั้งใจมั่น มุ่งมาตรฐานปรารถนา เอาจริงเอาจัง จริงใจที่จะนำไปสู่ประโยชน์

3.7 ลิลลสาคุณภาพ คือ สร้างความต่อเนื่องไม่ขาดสาย เกิดความผูกพันปรองดอง

3.8 โอชคุณภาพ คือ สร้างความกลมกล่อม พอเหมาะพอดี ก่อให้เกิดความศรัทธาความเชื่อถือ

3.9 มรุตคุณภาพ คือ สร้างความชื่นอกชื่นใจ ในสิ่งที่ทุกคนปรารถนา

3.10 สุขุมลคุณภาพ คือ สร้างความเจริญใจ ความสุขสงบเยือกเย็นในหมู่มนุษย์

หทัย ดันหยง (2529 : 240) กล่าวว่า การวิเคราะห์เป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่นำมาประยุกต์ใช้ในทางวรรณกรรมมุ่งวิเคราะห์แยกแยะรายละเอียดออกมาตีแผ่ให้เห็นทุกแง่มุม เช่น

- วิเคราะห์เค้าโครงเรื่อง
- วิเคราะห์คตินิยมจากเนื้อหาสาระ
- วิเคราะห์ความแจ่มแจ้งชัดเจนของมโนทัศน์
- วิเคราะห์ลีลาในการเขียน
- วิเคราะห์องค์ประกอบของฉากและบรรยากาศ
- วิเคราะห์กาลเวลา สถานที่ และเหตุการณ์

การสรุปข้างต้นสอดคล้องกับ บุญยง เกศเทศ (2521 : 56) ซึ่งกล่าวว่า การวิเคราะห์เป็นการศึกษาในรายละเอียดขององค์ประกอบต่างๆและแยกแยะเฉพาะเรื่องออกมาพิจารณาอย่างละเอียด และพยายามเน้นในด้านสัมพันธภาพเป็นสำคัญ

เปลื้อง ณ นคร (2515 : 17 - 20) ได้กำหนดหลักการการวิเคราะห์วรรณกรรมไว้ 4 ประการ คือ

1. ภาษา คือการศึกษาในรูปศัพท์ต่าง ๆ ให้รู้ว่ามีถ้อยคำประเภทใดบ้าง
2. ความสนใจหรือความคิดหรือความรู้สึกของนักประพันธ์ คือ การศึกษาวัฒนธรรม จารีตประเพณี ความก้าวหน้าของบ้านเมือง ความนึกคิด อุดมคติของนักประพันธ์ ซึ่งอาจจะพิจารณาได้จากข้อความที่ปรากฏ
3. การถ่ายทอดความสนใจของกวี กวีจะถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ความเข้าใจของตนออกได้เป็น 3 แบบ คือ
 - 3.1 แบบนิยาย คือ เขียนเป็นเรื่องนิยาย
 - 3.2 แบบละคร คือ แต่งเป็นเรื่องละครต่างๆ
 - 3.3 แสดงตัวผู้เขียนเองปรากฏในเรื่อง
4. ความคิดในเรื่องศิลปะของการประพันธ์ คือ การพิจารณาบทประพันธ์ในเชิงสุนทรีย์ หรือการพิจารณาสไพเราะของคำ พิจารณาวิธีจัดถ้อยคำและการใช้คำต่างๆว่ามีความเหมาะสมและถูกต้องอย่างไร

วิทย์ ศิวะศรียานนท์ (2531 : 149) ได้กล่าวถึงทฤษฎีวิวิจารณ์แผนใหม่ว่าเป็นวิธีที่นำเอาวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ในการวิจารณ์ และได้สรุปสาระสำคัญของ การวิจารณ์แผนใหม่ไว้ว่า

1. การวิจารณ์มิใช่การตัดสินว่า บทประพันธ์ชิ้นหนึ่งดีกว่าอีกชิ้นหนึ่ง หากแต่เป็นการสืบสวนและศึกษาลักษณะของบทประพันธ์นั้นๆ ว่าเป็นอย่างไร และแตกต่างอย่างไร
2. การวิจารณ์ต้องถือว่าในวรรณคดี ไม่มีกฎเกณฑ์อันใดที่กวีต้องเคารพ ในการประพันธ์สิ่งที่เรียกว่ากฎเกณฑ์ในวรรณคดีที่แท้ก็คือ ลักษณะพิเศษที่นักวิจารณ์ประมวลเข้าเป็นกฎที่ได้มาจากการวิเคราะห์บทประพันธ์นั้นๆ
3. นักวิจารณ์ต้องถือว่าไม่มี มาตรฐานอันใดในการประพันธ์ ที่เป็นของการถาวรอันเป็นสิ่งที่จะใช้วินิจฉัยคุณค่าของบทประพันธ์ทุกกาลสมัย

แนวคิด ทฤษฎี การวิเคราะห์ วิจัยวรรณกรรมดังกล่าว จึงถือได้ว่าเป็นประโยชน์โดยตรง ที่จะได้นำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์หนังสือส่งเสริมการอ่านสำหรับเด็กประเภทสารบันเทิง ในด้านคุณลักษณะของหนังสือและคุณภาพของหนังสือ ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้นำประโยชน์จากการใช้วรรณกรรม เพื่อเป็นการพัฒนาตนเองให้เติบโตอย่างมีประสิทธิภาพในสังคมต่อไป

5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณค่าวรรณกรรมสำหรับเด็ก

หทัย ดันหยง (2529 : 91 - 95) ได้ให้หลักเกณฑ์การพิจารณาเนื้อหาของหนังสือสำหรับเด็กว่าต้องพิจารณารายละเอียดของ โครงเรื่อง (Plot) และแก่นของเรื่อง (theme) ไว้ดังนี้

1. โครงเรื่อง ควรเป็นการถ่ายทอดสิ่งที่เกิดจากเค้าโครงที่มีจินตนาการประสบการณ์ชีวิตที่ได้ผ่านพบ สิ่งประทับใจที่เกิดขึ้นในชีวิต เรื่องราวที่มีเค้าเดิมมาปรุงแต่งอุบัติการณ์ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และเหตุจูงใจหรือบันทาลใจต่างๆ เป็นเนื้อหาให้ดำเนินเรื่องซึ่งมีตัวละคร แสดงบทบาทอยู่ในเหตุการณ์ด้วยสภาพชีวิตที่มีข้อคิด เนื้อหาสาระ ปมปัญหา มโนทัศน์ เข้มข้น หรือคลี่คลายไปสู่จุดสิ้นสุดของเรื่องเพื่อสร้างให้สนุกและจบลงด้วยผลอย่างใดอย่างหนึ่ง

2. สาระแนวคิด คือแก่นแท้ของเรื่องนั้นๆ ว่าเป็นเรื่องอะไร เกี่ยวกับใคร ในสภาพอย่างไร และให้แนวคิดอะไร แก่นของเรื่องประกอบด้วยแก่นแห่งทรรศนะ อารมณ์ พฤติกรรม และสภาพเหตุการณ์ ซึ่งมีแนวโน้มไปตามลักษณะปรัชญาชีวิตของผู้เขียน เป็นคตินิยม เช่น จิตนิยม สัจนิยม วัตถุนิยม เป็นต้น สาระแนวคิดในหนังสือสำหรับเด็ก ควรมีลักษณะตรงไปตรงมาไม่ซับซ้อนมุ่งเน้นมโนทัศน์เพียงมโนทัศน์เดียว และจะต้องมีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาเด็กทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย

สุนทรี มีพร้อม (2522 : 70 - 71) ได้เสนอแนวทางในการเขียนหนังสือสำหรับเด็กในงานวิจัยว่า โครงเรื่องควรแปลกใหม่ เนื้อเรื่องควรถูกใจเด็ก ตรงกับความต้องการตามธรรมชาติของเด็ก อ่านแล้วสนุกและสบายใจ ตัวละครใกล้เคียงกับชีวิตจริง แต่สิ่งที่จะมาเสนอแก่เด็กควรแสดงถึงความดีงาม ความถูกต้อง อันเป็นที่ยอมรับของสังคม

สอดคล้องกับแนวความคิดของ จินตนา ใบกาซูย์ (2534 : 51 - 61) ได้เสนอแนวทางการเขียนเกี่ยวกับโครงเรื่องและแก่นสาระของเรื่องราว ควรเป็นเรื่องร่วมสมัย หรือเรื่องที่แต่งขึ้นใหม่ เน้นความสนุกสนาน แทรกคุณธรรมที่พึงประสงค์จะปลูกฝังให้บังเกิดแก่เด็กไทย มีการดำเนินเรื่องฉับไว ตื่นเต้น เร้าใจ สมจริงทำให้ผู้อ่านคล้อยตาม ผู้อ่านเกิดความจรรโลงใจ ผลที่ตามมาโดยไม่รู้ตัว คือคุณธรรม หรือคุณสมบัติอันพึงปรารถนาแฝงอยู่โดยที่ครู อาจารย์ในโรงเรียนไม่ต้องลงแรงอบรมสั่งสอนศีลธรรมด้วยตนเองแต่อย่างใด ในการวางโครงเรื่องจะต้องคำนึงถึงแนวความคิดควรเป็นของตนเองและเป็นไปในทางสร้างสรรค์ จะต้องคำนึงถึงการนำเอาความรู้ หรือ ประสบการณ์มาใช้ให้เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน เขียนให้อ่านเข้าใจ และก่อให้เกิด

ความศรัทธา เชื่อถือ ไม่มีหลายความหมายจนทำให้ผู้อ่านตีความไปหลายทาง ใช้เหตุผลที่ถูกต้องตามความเป็นจริง

ลักษณะเนื้อหาควรประกอบด้วย วิธีเสนอเรื่องและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เอกภาพ ความสอดคล้องกลมกลืนและลำดับขั้นตอน สารัตถภาพและสัมพันธภาพ คุณค่าของสาระ แนวคิดและมโนทัศน์ ข้อมูลหลักฐานที่ถูกต้องเหมาะสม ความเหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน สอดคล้องกับแนวคิดในการประเมินคุณค่าเค้าโครงเรื่องและแนวคิดของเรื่องซึ่งปราณี เชียงทอง (2526 : 80 - 81) ได้เสนอความคิดเห็นไว้ว่า เค้าโครงเรื่อง ควรดำเนินเรื่องไปด้วยการกระทำ และเหตุการณ์มากกว่าจะเป็นการดำเนินเรื่องด้วยการบรรยาย ควรเข้าใจและตื่นเต้น แนวคิดของเรื่อง เป็นจุดมุ่งหมายในการเขียนซึ่งแฝงไว้ในเนื้อเรื่อง ซึ่งควรพัฒนาไปตามลำดับเนื้อเรื่อง และเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับตัวละครในเรื่อง โดยไม่จำเป็นต้องบอกให้รู้ว่า ตัวละครเป็นใคร ให้ตัวละครแสดงบทบาทออกมาเองจากการกระทำ โดยเด็กไม่รู้ตัวว่าเป็น การสั่งสอน เพราะเด็กไม่ชอบเรื่องที่เขียนเพื่อสั่งสอนเด็กโดยตรง

ลักษณะรูปเล่มของหนังสือ

ลักษณะรูปเล่มของหนังสือจะเป็นส่วนสำคัญในการช่วยดึงดูดความสนใจผู้อ่าน และทำให้เด็กได้ตัดสินใจเบื้องต้นว่า จะหยิบขึ้นมาอ่านหรือไม่ รักพร ชังชาติดา ปราณี เชียงทอง และจินตนา ไบกาซูย์ (อ้างอิงโดย สมหมาย เชื้อพงศ์. 2538 : 29) แนะนำแนวทางในการจัดรูปเล่มของหนังสือสำหรับเด็กว่าควรมีลักษณะรูปเล่มดังนี้

1. ลักษณะรูปเล่ม ไม่จำเป็นต้องมีเพียง 2 แบบ คือ เป็นรูปสี่เหลี่ยมในแนวตั้งและแนวนอนเท่านั้น แต่ควรมีรูปทรงหลายๆ แบบ เช่น เป็นรูปช้าง รูปปลา รูปบ้าน รูปนก ฯลฯ
2. ขนาดรูปเล่มพอเหมาะ สมกับเด็ก คือพอเหมาะมือของเด็กที่จะหยิบยก เปิดอ่าน หรือนำไปไหนมาไหนได้โดยสะดวก ในเมืองไทยนิยมทำกันมากคือ ขนาด 8 หน้ายก และขนาด 16 หน้ายก
3. การเย็บเล่มแข็งแรงทนทาน ประณีต หนังสือที่เย็บเล่มโดยวิธีเย็บก้นด้วยเชือก แล้วจึงอัดสันทากาวอีกครั้งจะทนทานกว่าหนังสือที่เย็บเล่มแบบเย็บปก เพราะจะชำรุดเร็ว
4. ปกจะต้องแข็งแรงทนทานต่อการจับต้องของเด็ก ควรทำให้สวยงามเพื่อดึงดูดความสนใจให้อยากอ่าน หน้าปกควรมีชื่อเรื่อง ผู้แต่ง ผู้เขียนภาพ และสำนักพิมพ์หรือผู้จัดทำบอกไว้ด้วย ชนิดของตัวอักษรของข้อความบนปก ควรอ่านง่าย สะดุดตา เลือกวางอักษรในตำแหน่งที่ดี
5. จำนวนหน้า สำหรับเด็ก 6 – 9 ขวบ ส่วนมากจะอยู่ระหว่าง 16 – 32 หน้า อย่างไรก็ตาม สำหรับเด็กเล็กอาจจะลดจำนวนหน้าให้น้อยลง และสำหรับเด็กโตอาจเพิ่มจำนวนหน้ามากขึ้นตามความเหมาะสม

6. การจัดวางหน้า ตัวหนังสือและภาพไม่ควรวางซ้อนทับกัน การเว้นชานริมหน้ากระดาษ (margin) ควรจัดให้ดูสวยงาม โปร่งตา ควรมีการเว้นที่ว่างเพื่อให้เด็กได้พักสายตา รวมทั้งสามารถดูภาพและอ่านเรื่องได้ง่ายและชัดเจน การจัดวางหน้าควรมีการเปลี่ยนแปลง เพื่อไม่ให้จำเจ โดยเฉพาะหนังสือภาพสำหรับเด็ก ปัจจุบันนิยมการจัดแบบคาบสองหน้า (Double Spread)

7. กระดาษที่ใช้ ควรมีคุณภาพดี เช่น ใช้กระดาษปอนด์ ซึ่งมีความหนา เหนียว ทนทานและน่าอ่านกว่ากระดาษก๊อฟ หรืออาจใช้ผ้าซึ่งมีความทนทานสามารถซักกรีดได้

8. ตัวอักษร ขนาดเหมาะสมสำหรับเด็กประถมศึกษาประมาณ 24 พอยท์ (3 มม.) ควรใช้สีเข้ม ลักษณะเป็นแบบที่ถูกต้องเป็นการให้โน้ตแก่เด็กในเรื่องลักษณะตัวอักษรที่ถูกต้อง

ทิงเคอร์ (ผ่องใส ศรีสำราญ. 2521 : 13 ; อ้างอิงมาจาก Tinker. 1969) เสนอการจัดรูปแบบของหนังสือเพื่อส่งเสริมการอ่านไว้ว่า หนังสือต่าง ๆ ควรมีเนื้อหา 60 เปอร์เซนต์ และที่ว่าง 40 เปอร์เซนต์ การเว้นที่ว่างนี้ก็เพื่อให้เป็นที่พักสายตา เกิดความสวยงาม และชวนให้อ่านตัวพิมพ์

เทิร์นบัลล์ และเบิร์ด (นนทพร พรประยูทธ. 2528 : 13 ; อ้างอิงมาจาก Turnbull and Bird.1986) กล่าวว่า การใช้สีในการออกแบบสารนั้นสำคัญยิ่ง เมื่อตัดสินใจใช้สีก็ต่อเมื่อ แสดงให้เห็นชัดเจนดีกว่าใช้ในลักษณะขาวดำ ผลของความตัดกันของสีมีความสัมพันธ์กับความยากง่ายในการอ่าน ซึ่งการเลือกสีที่ถูกต้องจะก่อให้เกิดผลต่าง ๆ ดังนี้

1. ทำให้ผู้ดูเกิดความสนใจ
2. ก่อให้เกิดผลทางจิตวิทยา มีผลต่ออารมณ์ผู้ดู
3. ทำให้เข้าใจได้ง่าย ระลึกถึงได้ง่าย
4. สร้างบรรยากาศที่งดงาม

จากการศึกษาวิจัย ผลการรับรู้อักษรสีบนพื้นขาว และอักษรขาวบนพื้นสีของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 2 ของ นนทพร พรประยูทธ (2528 : 31) ปรากฏว่า ผลการรับรู้อักษรสีบนพื้นขาว สูงสุด อันดับ 1 – 4 คือ อักษรสีน้ำเงิน เขียว ดำ แดง ตามลำดับ และในการเปรียบเทียบเป็นคู่สีกัน พบว่าอักษรสีน้ำเงินบนพื้นขาว ให้ผลการรับรู้ดีกว่าอักษรสีขาวบนพื้นสีน้ำเงิน ส่วนค่าเฉลี่ยของคะแนนในการรับรู้ตัวอักษรของคู่สีอื่น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ในเอกสารการวิจัยของประไพ พักตรเกษม และกรรณการ์ นาคอยู่ (ประไพ พักตร - เกษม. 2532 : 26 – 27 ; กรรณการ์ นาคอยู่. 2523 : 9 – 10) กล่าวว่าไว้ว่าลักษณะรูปเล่มของหนังสือสำหรับเด็ก ควรมีการออกแบบรูปเล่มและปกดึงดูดความสนใจ การจัดหน้าประณีต มีศิลปะ การเข้าปก การเย็บเล่มดี มั่นคง แข็งแรง ทนทานต่อการใช้ ขนาดพอเหมาะ ตัวอักษรพิมพ์ชัดเจน สวยงาม ไม่มีข้อผิดพลาดในเรื่องการพิสูจน์อักษร มีส่วนประกอบที่

เข้าใจ การจัดหน้าในกระจ่างชัดเจน กระดาษได้มาตรฐาน การจัดหน้าและรูปเล่มต้องจัดให้เป็นไปตามหลักจิตวิทยาสำหรับเด็ก การจัดหน้าหนังสือไม่ควรประหยัดเกินไป การทิ้งหน้าให้ว่างก่อนขึ้นเรื่อง เปรียบเสมือนการปล่อยสมองเด็กให้ว่างก่อนทำความเข้าใจกับเรื่อง นอกจากนี้ การเว้นที่ด้านริมของหนังสือทั้งด้านในและด้านนอกก็ควรทำ เพราะจะทำให้เด็กอ่านหนังสือด้วยความสบายตายิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ ราล์ฟ (Ralph. 1952 : 197) กล่าวว่า การเว้นว่างขนหรือริมรอบๆ ข้อความหรือหน้ากระดาษ เป็นการทำให้การอ่านสะดวกขึ้น เป็นการเชิญชวนในเบื้องต้นให้น่าอ่าน ทำให้จุดโฟกัสของสายตาที่จับบนตัวอักษรง่ายขึ้น เป็นสิ่งจำเป็นที่สุดที่จะต้องมีย่างว่างไว้สำหรับผู้อ่าน เพราะตัวอักษรที่เบียดแน่นเกินไปไม่น่าสนใจ ไม่น่าประทับใจทำให้เกิดความเมื่อยล้าต่อผู้อ่าน

คุณค่าของภาพประกอบ

ภาพประกอบ ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวหรือเกิดจินตนาการตามเรื่องได้ดีขึ้น วิริยะ สิริสิงห หทัย ดันหยง และจินตนา ไบกาซูย์ (วิริยะ สิริสิงห. 2524 : 53 – 55 ; หทัย ดันหยง. 2529 : 124 – 134 ; จินตนา ไบกาซูย์. 2534 : 65 – 70) กล่าวถึงการเขียนภาพประกอบว่า ผู้เขียนภาพจำเป็นต้องเตรียมตัวสำหรับหนังสือสำหรับเด็ก ตามหลักสากลหนังสือสำหรับเด็ก จะบรรจุภาพไว้เสมอ ดังนั้น หนังสือสำหรับเด็กจึงมีลักษณะเป็นหนังสือภาพ เด็กยังต้องการภาพเป็นภาษาความหมาย ช่วยสร้างความคิดอธิบายเรื่องราว เมื่อวัยเจริญขึ้น สามารถเรียนรู้ภาษาสัญลักษณ์ได้ เนื้อหาภาษาจะมากขึ้นจำนวนภาพน้อยลงได้ ภาพอันวิจิตรนั้นต้องสร้างขึ้นให้มีคุณลักษณะ ดังนี้

1. สอดคล้องกลมกลืนกับเนื้อหา เสริมเนื้อหาให้ถูกต้องและกว้างขวางขึ้น เด็กดูแล้วสามารถเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดี
2. เร้าอารมณ์ให้เกิดรสชาติ เคลื่อนไหวมีชีวิตชีวา ไม่ใช่เป็นภาพนิ่ง หรือภาพประดิษฐ์สวยๆ ประดับไว้ในหนังสือเท่านั้น ควรเล่าเรื่องได้ในตัวของมันเอง
3. สมเหตุสมผล ไม่หลอกหรือบิดเบือน มีอิสระเสรีในการใช้สีสันเต็มที่ เน้นถึงความบริสุทธิ์แจ่มใส ใช้สีที่เด็กชอบ ประเภทสี ไม่ใช่สีเข้มมืดๆ ดูแล้วน่ากลัว ไม่มีลักษณะลามกอนาจาร ควรหลีกเลี่ยงภาพที่แสดงเหตุการณ์ที่โหดร้าย น่าเกลียดน่ากลัว หรือสร้างความขุ่นในอารมณ์ ควรเป็นภาพที่ให้อารมณ์ขัน
4. มีความกลมกลืนกับสภาพชีวิตประจำวัน และจิตวิทยาของสิ่งที่มีต่อเด็ก เช่น สีแดง คือความตื่นเต้น เร้าใจ ให้ความรู้สึกทางมิติ เช่น สีฟ้า ม่วง คราม ดองอ่อน เป็นสีในวรรณะเย็น ให้ความรู้สึกเบาบางในอารมณ์ ภาพที่แสดงควรให้มนต์ทัศน์อย่างชัดเจน
5. เป็นธรรมชาติทั่วไปไม่เจาะจงเฉพาะธรรมชาติที่เป็นมนุษย์เท่านั้น แต่รวมถึงทุกสิ่งทุกอย่าง เช่น สีของกลางวัน กลางคืน ลักษณะของเด็กจะมีความนุ่มนวลบนใบหน้า เป็นต้น

คิระพรรณ โหระกุล (2535 : 160 - 162) ได้เสนอผลการวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเด็กในด้านคุณค่าของภาพประกอบไว้ว่า ภาพประกอบช่วยเสริมแต่งให้วรรณกรรมน่าสนใจ ประกอบด้วย ภาพเหมือนจริง ลายเส้น ภาพถ่าย เป็นภาพที่ช่วยให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการและการแปลความหมายตามเนื้อเรื่องได้เป็นอย่างดี

สุประภา ศรีทอง (2527 : บทคัดย่อ) ได้วิเคราะห์ความสอดคล้องทางด้านเนื้อหา ระหว่างภาพและกลุ่มประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 จำนวน 146 เรื่อง โดยการวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือภาพสำหรับเด็กที่ไม่เป็นหนังสือที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมหรือหนังสือเรียนว่า มีความสอดคล้องกับเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต จากเกณฑ์หนังสือภาพสำหรับเด็ก 3 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา วิธีเสนอเนื้อหา และการจัดพิมพ์และรูปเล่ม ผลปรากฏว่า หนังสือภาพมีเนื้อหาสอดคล้องกับกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตอยู่ในระดับน้อยที่สุดเป็นส่วนใหญ่

วรวิทย์ วิเศษจันทร์ (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเปรียบเทียบผลการรับรู้จากการใช้ภาพประกอบซึ่งมีคู่สีตัดกันของสีพื้นกับสีภาพและประเภทของภาพต่างกัน ปรากฏว่า ผลการรับรู้ภาพประกอบสีแดงบนพื้นสีเขียว รับรู้ได้ดีที่สุดและให้ผลการรับรู้สูงกว่าภาพประกอบลายเส้นสีดำบนพื้นสีเขียว ซึ่งมีการรับรู้ได้น้อยที่สุด

พิน เพชรรักษ์ (2524 : 159) ศึกษาความสนใจของเด็กที่มีต่อตำแหน่งของภาพประกอบหนังสือแบบเรียน ได้เสนอผลการวิจัยการจัดลำดับตำแหน่งที่เด็กสนใจสูงไปหาต่ำ ปรากฏว่า ตำแหน่งของภาพขนาด $\frac{1}{2}$ ของหน้า แนวตั้ง เด็กสนใจภาพตำแหน่งชดริมล่างซ้ายมากที่สุด และสนใจภาพตำแหน่งที่อยู่ติดกับรอยพับระหว่างหน้า น้อยที่สุด ตำแหน่งของภาพ $\frac{1}{2}$ ของหน้า แนวนอน เด็กสนใจตำแหน่งชดริมบน มากที่สุด และตำแหน่งชดริมล่าง น้อยที่สุด ตำแหน่งของภาพขนาด $\frac{1}{4}$ ของหน้า แนวตั้ง เด็กสนใจตำแหน่งชดริมบนกลางมากที่สุด และสนใจภาพตำแหน่งที่อยู่ติดกับรอยพับระหว่างหน้าน้อยที่สุด

การใช้ภาษาของหนังสือ

การใช้ภาษาของหนังสือสำหรับเด็กที่ดี เมื่อเด็กอ่านแล้วต้องสามารถเข้าใจได้อย่างดี ไม่เกิดความเบื่อหน่าย

หทัย ดันหยง (2529 : 114 - 116) และสมศักดิ์ ศรีมานิช (2523 : 5 - 6) กล่าวถึงหนังสือสำหรับเด็กว่า มีทั้งหนังสือร้อยแก้วและร้อยกรองซึ่งการใช้ภาษาด้อยคำสำนวนโวหารนั้นอยู่ในพิสัยทางธรรมชาติของเด็กโดยเฉพาะ แตกต่างกับหนังสือสำหรับผู้ใหญ่มากมาย การใช้ภาษาในหนังสือสำหรับเด็กควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ลักษณะทางภาษา ใช้ภาษาพูด หรือสนทนาตรงๆ เข้าใจง่าย ไม่ต้องแปลความอีก ควรใช้ภาษากลาง เพราะภาษากลางเป็นภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอน ใช้ภาษาตามระดับวัยของเด็ก เพื่อพัฒนาให้กว้างขวางขึ้น

2. ลักษณะประโยค ควรเป็นประโยคที่ประธานเป็นผู้ทำกิจกรรมมีกาลเดียว คือ ถ้าเขียนเป็นเรื่องเล่าในอดีตก็อย่านำเรื่องปัจจุบันและอนาคตเข้ามาปน ใช้ประโยคที่สั้นๆ กระชับรัดกุม เนื้อความจบสมบูรณ์ เรียงคำเข้าประโยคได้ถูกต้องกับหน้าที่ของความหมาย จำนวนคำไม่เกินประโยคละประมาณ 14 คำ

3. ลักษณะถ้อยคำ ควรใช้หลักคำ ไม่ซ้ำซ้อน เป็นคำสุภาพ ทันสมัย แต่หลีกเลี่ยงการใช้คำเทศหรือคำตลาด คำสแลงที่ยังไม่ได้รับการปรุงแต่ง ไม่ควรใช้คำศัพท์ คำสอนภาษาบาลี สันสกฤต หรือภาษาใหม่ ๆ ในการเขียนสำหรับเด็ก

4. ลักษณะสำนวนโวหาร ใช้โวหารของไทย ตามคติไทยถูกต้องตามความหมายเข้าใจง่าย เหมาะสมกับกาลเทศะ บุคคลและเหตุการณ์ในเรื่อง หลีกเลี่ยงการใช้สำนวนโวหารประโลมโลกหรือตลกเสียดสีประชดประชันสังคม หรือตลกกลามก

5. ภาษาร้อยกรอง ใช้คำง่าย ๆ แต่คล้องจอง เช่น กลอนสี่ กลอนหก กลอนดอกสร้อย ไม่ต้องเคร่งครัดข้อบังคับมากนัก แต่ไม่ควรปล่อยปละละเลยเกินไป ไม่ควรยาวมากนักจะทำให้เบื่อหน่าย สามารถจบภายใน 15 – 20 นาที

6. ใช้คำสามัญเหมาะสมกับข้อความ ไม่ยากเกินระดับผู้อ่าน

7. ใช้คำเก๋เกี้ยวเกลาสละสลวย เลือกใช้คำที่ประทับใจผู้อ่าน ไม่ใช้ภาษาถิ่น ภาษาหนังสือพิมพ์ ภาษาเฉพาะวิชาการ เป็นต้น

จากเอกสารงานวิจัยของ ศิวะพรรณ โหระกุล (2535 : 21) และปราณี เชียงทอง (2523 : 14) กล่าวถึงภาษาที่ใช้ในการเขียนหนังสือสำหรับเด็กว่า จะต้องใช้ภาษาที่ตรงกับข้อเท็จจริง เป็นคำธรรมดาที่คนทั่วไปรู้จักคุ้นเคย ใช้คำง่าย ๆ ถูกต้องและตรงตามความหมาย ภาษาในการเขียนก็คือภาษาที่เราใช้พูดตามธรรมชาติ ควรระมัดระวังเรื่องการใช้ตัวสะกด การเว้นวรรคให้ถูกต้อง ควรใช้คำที่แสดงภาพ อากาหรือคำที่มีเสียงพาให้เกิดความรู้สึก

จากเอกสารและงานวิจัยข้างต้น สามารถสรุปเกณฑ์การวิเคราะห์คุณภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านที่ดีได้ดังนี้

1. คุณลักษณะของหนังสือ ประกอบด้วย ลักษณะรูปเล่มและลักษณะของภาพ ประกอบลักษณะรูปเล่ม ได้แก่ การทำรูปเล่ม สีและการออกแบบปก คุณภาพกระดาษ ขนาดและสีของตัวอักษร จำนวนหน้า ศิลปะการจัดหน้า

ลักษณะภาพประกอบ ได้แก่ ลักษณะความชัดเจนของภาพเป็นสีหรือขาวดำ ลักษณะความสมจริงเป็นภาพเขียนหรือภาพถ่าย ขนาดและสีสันของภาพ จำนวนภาพ ความเหมาะสมในการเรียนการสอน คำอธิบายประกอบภาพ

2. คุณภาพของหนังสือ ประกอบด้วย เนื้อหาวิชา การใช้ภาษาและแนวคิด

เนื้อหาวิชา ได้แก่ เนื้อเรื่องที่สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนรู้ วิธีการเสนอเรื่อง ลำดับความยากง่าย เอกภาพความกลมกลืน การเน้นสาระสำคัญ ความถูกต้องเหมาะสมกับเหตุการณ์ความเป็นจริงเหมาะสมกับระดับและวัยของผู้อ่าน การคลี่คลายปมปัญหาต่างๆ เป็นการเสนอแนะแก่ผู้อ่าน

การใช้ภาษา ได้แก่ การใช้ถ้อยคำภาษาที่ถูกต้องตามแบบแผนทางหลักภาษา ความชัดเจนของถ้อยคำ ใช้คำศัพท์เหมาะสม การเว้นวรรคตอนถูกต้องเหมาะสมกับวัยและเนื้อเรื่อง ใช้ภาษาที่ตรงกับข้อเท็จจริง และอยู่ในพิสัยของเด็กโดยเฉพาะ

แนวคิดได้แก่ แก่นแท้ของเรื่องนั้นๆว่าเป็นเรื่องอะไร เกี่ยวกับใครในสภาพอย่างไร มีลักษณะตรงไปตรงมา ไม่ซับซ้อน มุ่งมโนทัศน์ เพียงมโนทัศน์เดียวเป็นเอกภาพ มีจุดประสงค์เป็นไปในแนวสร้างสรรค์คำนึงถึงการนำเอาความรู้หรือประสบการณ์มาให้เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน

แบบประเมินคุณลักษณะและคุณภาพวรรณกรรมสำหรับเด็ก

แบบประเมินคุณลักษณะและคุณภาพของหนังสือ ปรากฏในงานปริญญาณิพนธ์ ของพรรณพร วรรณลักษณ์ เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (2541 : 127 - 142) เป็นแบบประเมินคุณลักษณะและคุณภาพหนังสือสำหรับเด็กตามแบบของ หทัย ดันหยง (2529 : 245 - 247) มีลักษณะเป็นแบบการประเมินอย่างง่าย โดยการให้น้ำหนักคะแนน (ร้อยละ) แต่ละรายการ กำหนดค่าน้ำหนักคะแนนเป็น 4 3 2 1 และ 0 ตามลำดับ รวม 25 รายการ รวมคะแนนทั้งสิ้น 100 คะแนน มีเกณฑ์การให้คะแนนอย่างชัดเจน แสดงตัวอย่างแบบประเมินคุณลักษณะและคุณภาพหนังสือ ดังต่อไปนี้

แบบประเมินคุณลักษณะและคุณภาพของหนังสือ

ชื่อหนังสือ

ชื่อผู้แต่ง.....

สำนักพิมพ์ปีที่พิมพ์

ลำดับที่	รายการที่ประเมิน	ระดับคะแนน				
1	ด้านคุณลักษณะ	4	3	2	1	0
ลักษณะรูปเล่ม						
1.1	ปก (สีและการออกแบบ)					
1.2	การทำรูปเล่ม					
1.3	คุณภาพกระดาษ					
1.4	ขนาดอักษร สี ความชัดเจน					
1.5	ขนาดรูปเล่มและจำนวนหน้า					
1.6	ศิลปะการจัดหน้า					
ภาพประกอบ						
1.7	ความชัดเจนของภาพ(สี,ขาวดำ)					
1.8	ความสมจริงของภาพ					
1.9	ขนาดและสีสันทของภาพ					
1.10	จำนวนภาพ					
1.11	ความเหมาะสมในการเรียนการสอน					
1.12	คำอธิบายประกอบภาพ					
2	ด้านคุณภาพ	4	3	2	1	0
เนื้อเรื่อง						
2.1	แนวคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
2.2	วิธีเสนอเรื่องเชิงสารบันเทิง					
2.3	ความสอดคล้องกับหลักสูตร					
2.4	ลำดับความยากง่าย					

ลำดับที่	รายการที่ประเมิน	ระดับคะแนน				
2	ด้านคุณภาพ	4	3	2	1	0
2.5	เอกภาพความกลมกลืนของเนื้อเรื่อง					
2.6	การเน้นสาระสำคัญ					
2.7	ความถูกต้องตรงกับเหตุการณ์					
2.8	กิจกรรมเสนอแนะคลี่คลายปัญหา ต่างๆ					
2.9	เข้าใจให้สนุกสนานเพลิดเพลิน					
การใช้ภาษา						
2.10	ความถูกต้องทางหลักภาษา					
2.11	ความชัดเจนของถ้อยคำ					
2.12	ความเหมาะสมในการใช้ศัพท์					
2.13	การเว้นวรรคตอน					
	รวมคะแนน					

เกณฑ์ตัดสินคุณภาพเป็นตัวเลขร้อยละ

90 -100	=	ดีมาก
80 – 89	=	ดี
60 – 79	=	ปานกลาง
50 – 59	=	พอใช้ได้
0 – 49	=	ใช้ไม่ได้

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

เกณฑ์การให้คะแนนหนังสือ

1. ด้านคุณลักษณะ

1.1 ปก (สีและการออกแบบ)

คุณลักษณะของปก

1. มีชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง ผู้จัดทำภาพ สำนักพิมพ์ ครั้งที่พิมพ์ และปีที่พิมพ์
ชื่อหนังสือตรงกับหน่วยการเรียนรู้ อยู่บริเวณกลางหน้าหนังสือก่อนไปทางด้านบน

2. ตัวอักษรชื่อหนังสือ ขนาด 48 ปอยท์ ขึ้นไป อ่านง่าย

3. มีภาพประกอบปกสอดคล้องกับชื่อหนังสือ

4. สีสดใส สดุดตา

5. กระดาษปกแข็งแรง ทนทานไม่ฉีกขาดง่าย

คุณสมบัติครบประการที่ 1- 5.....ได้คะแนน 4

คุณสมบัติครบประการที่ 1- 4.....ได้คะแนน 3

คุณสมบัติครบประการที่ 1- 3.....ได้คะแนน 2

คุณสมบัติครบประการที่ 1- 2.....ได้คะแนน 1

มีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามที่กำหนด.....ได้คะแนน 0

1.2 การจัดทำรูปเล่ม

1. หนังสือรูปทรงสี่เหลี่ยมแนวตั้ง (Upright Size)

2. การเข้าเล่มประณีต คงทน แข็งแรง ดัดขอบเรียบร้อย

3. เย็บเล่มด้วยวิธีเย็บสันแล้วทากาวที่สัน หรือเย็บโดยวิธีแบบบอกกลาง

4. การเย็บสันไม่ขีดตัวหนังสือ เปิดอ่านง่าย

คุณสมบัติครบประการที่ 1- 4.....ได้คะแนน 4

คุณสมบัติครบประการที่ 1- 3.....ได้คะแนน 3

คุณสมบัติครบประการที่ 1- 2.....ได้คะแนน 2

คุณสมบัติครบประการที่ 1ได้คะแนน 1

มีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามที่กำหนด.....ได้คะแนน 0

1.3 คุณภาพกระดาษ

กระดาษปก

กระดาษอาร์ต กระดาษปอนด์ สีขาว หนาเป็นพิเศษ

เคลือบผิวมัน.....ได้คะแนน 4

กระดาษปอนด์ สีขาว หนา เคลือบผิวมัน.....ได้คะแนน 3

กระดาษปอนด์ สีขาว บาง เคลือบผิวมัน.....ได้คะแนน 2

กระดาษปอนด์ สีขาว บาง เหนียว.....ได้คะแนน 1

กระดาษปกที่มีคุณภาพด้อยกว่าที่กำหนด.....ได้คะแนน 0

กระดาศพิมพ์

กระดาศอาร์ต กระดาศปอนด์ อย่างหนา สีขาว

เคลือบผิวมัน.....ได้คะแนน 4

กระดาศอาร์ต กระดาศปอนด์ อย่างบาง สีขาว.....ได้คะแนน 3

กระดาศปรุ้พมัน สีขาว อย่างหนา.....ได้คะแนน 2

กระดาศปรุ้พหนา สีขาว ได้คะแนน 1

อีกด้านหนึ่ง.....ได้คะแนน 0

หมายเหตุ

คุณภาพกระดาศ = $\frac{\text{คะแนนกระดาศปก} + \text{คะแนนกระดาศพิมพ์}}{2}$

2

1.4 ขนาดอักษร สี ความชัดเจน

อักษรขนาด 32 ปอยท์ (5 ม.ม.) สีน้ำเงิน เขียว ดำ แดง

ชัดเจนได้คะแนน 4

อักษรขนาด 24 ปอยท์ (5 ม.ม.) สีน้ำเงิน เขียว ดำ แดง

ชัดเจนได้คะแนน 3

อักษรขนาด 32 ปอยท์ (5 ม.ม.) สีน้ำเงิน เขียว ดำ แดง

ไม่ชัดเจน.....ได้คะแนน 2

อักษรขนาด 24 ปอยท์ (3 ม.ม.) สีนอกจากสีน้ำเงิน เขียว ดำ แดง

ชัดเจน.....ได้คะแนน 1

อักษรขนาด 24 ปอยท์ (3 ม.ม.) หรือเล็กกว่า สีนอกจากสีน้ำเงิน

เขียว ดำ แดง ไม่ชัดเจน.....ได้คะแนน 0

1.5 ขนาดรูปเล่มและจำนวนหน้า

หนังสือขนาด 8 หน้ายก มีจำนวนหน้าระหว่าง 25 – 75 หน้า

.....ได้คะแนน 4

หนังสือขนาด 8 หน้ายก มีจำนวนหน้าระหว่าง 75 -100 หน้า

..... ได้คะแนน 3

หนังสือขนาด 8 หน้ายก มีจำนวนหน้าระหว่าง 100 -150 หน้า

..... ได้คะแนน 2

หนังสือขนาด 8 หน้ายก มีจำนวนหน้าระหว่าง 200 -250 หน้า

..... ได้คะแนน 1

หนังสือขนาดใหญ่กว่าหรือเล็กกว่า จำนวนหน้าไม่เป็นไปตามที่กำหนด

..... ได้คะแนน 0

1.6 ศิลปะการจัดหน้า

ศิลปะการจัดหน้าหนังสือเรียน ประกอบด้วยคุณสมบัติ ดังนี้

1. ดุลยภาพ คือการสร้างความรู้สึกสมดุล มีแกนกลางของเนื้อหาและภาพ ทั้งซ้ายและขวา น้ำหนักถ่วงดุลทั้งซ้ายและขวา มีการจัดเว้นขอบว่างริมหน้าหนังสือ
2. ความกลมกลืนไม่ขัดความรู้สึกหรือขัดสายตาเรื่องดำเนินไปทุกหน้าไม่เว้นให้เห็นภาพและข้อความไปพร้อมกันไม่มีการตีกรอบหน้าหนังสือ
3. เอกภาพ คือ เนื้อหาภายในหนังสือมีความสัมพันธ์กันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
4. มีจุดเด่นชัด ภายใต้อันหนังสือจะต้องมีจุดน่าสนใจ เป็นภาพหรือสีหรือเครื่องหมายต่าง ๆ

มีคุณสมบัติครบ 4 ประการ..... ได้คะแนน 4

มีคุณสมบัติครบ 3 ประการ..... ได้คะแนน 3

มีคุณสมบัติครบ 2 ประการ..... ได้คะแนน 2

มีคุณสมบัติครบ 1 ประการ..... ได้คะแนน 1

ไม่มีคุณสมบัติตามกำหนด..... ได้คะแนน 0

1.7 ความชัดเจนของภาพ (สี , ขาวดำ)

1. ภาพถ่ายหรือภาพเขียนหรือภาพการ์ตูนหรือภาพสามมิติ ภาพจินตนาการ (วิจิตร)

2 ลักษณะภาพสมดุล น่าสนใจ ให้สีสันสมจริงตามธรรมชาติสีขึ้นไป

3. ภาพที่มีลักษณะใหญ่เหมาะสมกับวัยของผู้อ่าน

4. สีมี่ลักษณะตัดกันและคมชัด ทำให้ผู้ดูเห็นภาพชัดเจนทุกส่วนของภาพ สามารถเข้าใจความหมายในองค์ประกอบรายละเอียดได้ทั่วถึงทั้งภาพ

มีคุณสมบัติครบประการที่ 1-4..... ได้คะแนน 4

มีคุณสมบัติครบประการที่ 1-3..... ได้คะแนน 3

มีคุณสมบัติครบประการที่ 1-2..... ได้คะแนน 2

มีคุณสมบัติประการที่ 2 หรือประการ 3..... ได้คะแนน 1

ไม่เป็นไปตามที่กำหนดให้..... ได้คะแนน 0

1.8 ความสมจริงของภาพ

ภาพถ่าย ภาพเขียน การ์ตูน ถ่ายทอดตามความจริง

ระบบสีสดใสประเภทแม่สี..... ได้คะแนน 4

ภาพถ่าย ภาพเขียน การ์ตูน ถ่ายทอดตามความจริง

ระบบสีไม่สดใส หรือ ขาวดำ..... ได้คะแนน 3

ภาพจินตนาการ ภาพประสม เลียนแบบของจริงเกินไป

ภาพสี ได้คะแนน 2

ภาพจินตนาการ ภาพประสม ภาพแผนภูมิ ภาพลายเส้น

ภาพวิจิตร สีขาวดำ.....ได้คะแนน 1

ภาพที่ไม่มีคุณลักษณะตามที่กำหนด.....ได้คะแนน 0

1.9 ขนาดและสีสันของภาพ

ภาพขนาด $\frac{3}{4}$ ของหน้า สีสดใส ประเภทแม่สี.....ได้คะแนน 4

ภาพขนาด $\frac{1}{2}$ ของหน้า สีสดใส ประเภทแม่สี.....ได้คะแนน 3

ภาพขนาด $\frac{1}{4}$ ของหน้า สีสดใส ประเภทสีผสม.....ได้คะแนน 2

ภาพขนาด $\frac{1}{2}$ ของหน้า สีสดใส ประเภทสีผสม.....ได้คะแนน 1

ภาพขนาด $\frac{1}{4}$ ของหน้าหรือเล็กกว่าสีมืดทึบ.....ได้คะแนน 0

1.10 จำนวนภาพ

มีภาพประกอบทุกหน้าได้คะแนน 4

มีภาพประกอบ $\frac{3}{4}$ ของจำนวนหน้า.....ได้คะแนน 3

มีภาพประกอบ $\frac{2}{3}$ ของจำนวนหน้า.....ได้คะแนน 2

มีภาพประกอบ $\frac{1}{2}$ ของจำนวนหน้า.....ได้คะแนน 1

มีภาพประกอบเพียงภาพเดียวหรือ $\frac{1}{4}$

ของจำนวนหน้า.....ได้คะแนน 0

1.11 ความเหมาะสมในการเรียนการสอน

1. เสริมเนื้อหาของบทเรียนให้สมบูรณ์

2. เป็นสื่อในการวางแผนจัดกิจกรรมร่วมกัน และส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดแก้ปัญหา

ปฏิบัติได้จริง

3. เหมาะสมกับวัย ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างแจ่มชัด รวดเร็ว

4. มีความทันสมัย สะดวก สำหรับครูที่จะนำมาใช้สอน

คุณสมบัติประการที่ 1 – 4ได้คะแนน 4

คุณสมบัติประการที่ 1 – 3ได้คะแนน 3

คุณสมบัติประการที่ 1 – 2ได้คะแนน 2

คุณสมบัติจากประการ 1 หรือ 2.....ได้คะแนน 1

ไม่มีคุณสมบัติใดเลย.....ได้คะแนน 0

1.12 คำอธิบายภาพประกอบ

คำอธิบายภาพประกอบควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. ช่วยให้เกิดมโนทัศน์ชัดเจน

2. สอดคล้อง สัมพันธ์กับภาพ

3. ใช้ภาษา หรือถ้อยคำกระชับรัด

4. ขนาดและสีสันของตัวอักษรเหมาะสม

มีคุณสมบัติครบประการ 1 -4	ได้คะแนน 4
มีคุณสมบัติครบประการ 1 -3	ได้คะแนน 3
มีคุณสมบัติประการ 2 หรือ 3	ได้คะแนน 2
มีคุณสมบัติประการ 2	ได้คะแนน 1
ไม่มีคุณสมบัติตามที่กล่าว หรือมีคำอธิบายภาพผิด ๆ	ได้คะแนน 0

2. ด้านคุณภาพ

2.1 แนวคิดริเริ่มสร้างสรรค์

แนวคิดใหม่.....	ได้คะแนน 4
แนวคิดที่ได้มาจากการสังเคราะห์.....	ได้คะแนน 3
แนวคิดที่ปรับปรุงจากแนวคิดเดิม.....	ได้คะแนน 2
เป็นแนวคิดเดิม.....	ได้คะแนน 1
ไม่เกิดแนวคิดในทางสร้างสรรค์.....	ได้คะแนน 0

2.2 วิธีเสนอเรื่องเชิงบันเทิงคดี

การเริ่มเรื่องโดยใช้ปริศนาความ.....	ได้คะแนน 4
การเริ่มเรื่องโดยใช้การสนทนา.....	ได้คะแนน 3
การเริ่มเรื่องโดยใช้การพรรณนา.....	ได้คะแนน 2
การเริ่มเรื่องโดยการรายงาน.....	ได้คะแนน 1
ไม่มีการเริ่มเรื่อง.....	ได้คะแนน 0
การดำเนินเรื่องเป็นไปตามลำดับเหตุการณ์.....	ได้คะแนน 4
การดำเนินเรื่องโดยสร้างความใคร่รู้.....	ได้คะแนน 3
การดำเนินเรื่องสร้างปมทำให้เกิดความขัดแย้ง.....	ได้คะแนน 2
การดำเนินเรื่องย้อนไปย้อนมา.....	ได้คะแนน 1
สำนวนวาทนอ่านแล้วสับสน.....	ได้คะแนน 0
การจบเรื่องแบบสุขนานุกรม.....	ได้คะแนน 4
การจบเรื่องแบบให้ข้อคิด.....	ได้คะแนน 3
การจบเรื่องแบบพลิกความคาดหมาย.....	ได้คะแนน 2
การจบเรื่องแบบเป็นคำสอน.....	ได้คะแนน 1
จบเรื่องไปเฉย ๆ ลอย ๆ.....	ได้คะแนน 0

หมายเหตุ

วิธีการเสนอเรื่อง= คะแนนการเริ่มเรื่อง+คะแนนการดำเนินเรื่อง+คะแนนการจบเรื่อง

2.3 ความสอดคล้องกับหลักสูตร

1. ด้านความคิดรวบยอด
2. จุดประสงค์ของหลักสูตร
3. จุดประสงค์การเรียนรู้
4. เนื้อหาตรงตามหลักสูตรที่กำหนด

คุณสมบัติของหนังสือครบ 4 ประการ.....	ได้คะแนน 4
คุณสมบัติของหนังสือครบ 3 ประการ.....	ได้คะแนน 3
คุณสมบัติของหนังสือครบ 2 ประการ.....	ได้คะแนน 2
คุณสมบัติของหนังสือครบ 1 ประการ.....	ได้คะแนน 1
ไม่มีคุณสมบัติของหนังสือตามที่กล่าว.....	ได้คะแนน 0

2.4 ลำดับความยากง่าย

ลำดับความยากง่ายของหนังสือเรียนควรมีลักษณะ ดังนี้

1. ใช้ภาษาง่าย ๆ ใช้ภาษาบุรุษที่หนึ่ง ใช้ประโยคกาลเดียว
2. การดำเนินเรื่องเป็นขั้นตอนตามกาลเทศะ
3. มุ่งมโนทัศน์เดียว
4. เนื้อหาไม่ยุ่งยากซับซ้อน ควรเป็นเรื่องตามความสนใจและความสามารถ

คุณลักษณะครบ 4 ประการ.....	ได้คะแนน 4
คุณลักษณะครบ 3 ประการ.....	ได้คะแนน 3
คุณลักษณะครบ 2 ประการ.....	ได้คะแนน 2
คุณลักษณะครบ 1 ประการ.....	ได้คะแนน 1
ไม่มีคุณสมบัติใดเลย.....	ได้คะแนน 0

2.5 เอกภาพความกลมกลืน

เอกภาพความกลมกลืนของหนังสือแสดงออกด้วยองค์ประกอบ ดังนี้

1. มีคุณสมบัติที่แสดงรูปร่างหรือภาพพจน์ของหนังสือให้เป็นหนังสือเล่มหนึ่งที่มีเรื่องเดียว หรือแบ่งเป็นหลายเรื่อง แต่ละเรื่องมีความสมบูรณ์ในตัวเอง
2. ในแต่ละเรื่องมีจุดสุดยอดแห่งความคิดเป็นเรื่องเดียว
3. แก่โครงเรื่องกลมกลืนกันตั้งแต่ต้นจนจบ
4. ฉากและเหตุการณ์กลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับเรื่อง
5. การใช้ภาษากลมกลืนกับเรื่อง
6. ฉากชีวิตหรือบรรยากาศของเรื่องต่อเนื่องกลมกลืนตั้งแต่ต้นจนจบ
7. ชื่อเรื่องแสดงมโนทัศน์ให้เห็นลักษณะของเรื่องเป็นเบื้องต้น และยังครอบคลุมไปถึงถึงลักษณะจุดประสงค์และพฤติกรรมที่มีอยู่ในเรื่องนั้นโดยสรุป

คุณสมบัติครบทุกประการ.....	ได้คะแนน 4
คุณสมบัติครบ 5 – 6 ประการ.....	ได้คะแนน 3
คุณสมบัติครบ 3 – 4 ประการ.....	ได้คะแนน 2
คุณสมบัติครบ 2 ประการ.....	ได้คะแนน 1
มีคุณสมบัติเพียงประการเดียวหรือไม่มีคุณสมบัติตามที่กล่าว.....	ได้คะแนน 0

2.6 การเน้นสาระสำคัญ

การเน้นสาระสำคัญของหนังสือแสดงออกด้วยองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. มุ่งเน้นมโนทัศน์เดียว
2. มีคุณลักษณะทางคุณธรรม สร้างสรรค์จิตใจคนให้เป็นสุข
3. มีปมเพิ่มความเข้ม ผู้อ่านต้องค้นหาด้วยความตื่นตัวเร้าใจ
4. การสร้างน้ำหนักให้เกิดความหนักแน่น เช่น นำหลักของความคิด หรือ

พฤติกรรมของตัวละครในจุดใดจุดหนึ่ง พฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง ให้โดดเด่นหรือชัดเจนขึ้น

คุณสมบัติครบ 4 ประการ.....	ได้คะแนน 4
คุณสมบัติครบ 3 ประการ.....	ได้คะแนน 3
คุณสมบัติครบ 2 ประการ.....	ได้คะแนน 2
คุณสมบัติครบ 1 ประการ.....	ได้คะแนน 1
ไม่มีคุณสมบัติใด ๆ แสดงออกเลย.....	ได้คะแนน 0

2.7 ความถูกต้องตรงกับเหตุการณ์

1. การแสดงออกของข้อมูลด้านจำนวน และตัวเลขมีเหตุผลสมจริงเชื่อถือได้
2. เหตุการณ์และบรรยากาศกลมกลืนกับเรื่องและปรับให้เกิดดุลยภาพของผู้อ่าน
3. บุคลิกภาพของตัวละคร สมจริงตามบทบาทและสถานะของตัวละครนั้น ๆ
4. ภาษาที่ใช้ถูกต้องกับเหตุการณ์ บรรยากาศและฉากชีวิตของตัวละครตาม

เนื้อเรื่อง

องค์ประกอบครบ 4 ประการ.....	ได้คะแนน 4
องค์ประกอบครบ 3 ประการ.....	ได้คะแนน 3
องค์ประกอบครบ 2 ประการ.....	ได้คะแนน 2
องค์ประกอบครบ 1 ประการ.....	ได้คะแนน 1
ไม่มีองค์ประกอบดังกล่าว.....	ได้คะแนน 0

2.8 กิจกรรมเสนอแนะ คลีคลายปัญหาต่าง ๆ

กิจกรรมที่เสนอแนะเพื่อความคลีคลายของปมปัญหาในเรื่องควรมีลักษณะ

ดังต่อไปนี้

1. สนองความต้องการทางด้านพื้นฐานทางกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา
2. บังคับปัญหาแต่ไม่สอนโดยตรง
3. จูงใจให้คิดแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล และสร้างสรรค์ จบลงด้วยความสุข สมหวัง
4. พฤติกรรมโน้มนำให้เห็นคุณค่าในการยกระดับจิตใจผู้อ่าน

คุณสมบัตินี้ครบ 4 ประการ.....ได้คะแนน 4

คุณสมบัตินี้ครบ 3 ประการ.....ได้คะแนน 3

คุณสมบัตินี้ครบ 2 ประการ.....ได้คะแนน 2

คุณสมบัตินี้ครบ 1 ประการ.....ได้คะแนน 1

ไม่มีคุณสมบัตินี้ใด ๆ ตามที่กล่าวมา.....ได้คะแนน 0

2.9 เราใจให้สนุกสนานเพลิดเพลิน

หนังสือที่เราใจให้สนุกสนานเพลิดเพลิน คือ หนังสือที่มีเนื้อหาสาระมีลักษณะเด่นในทางภาษาศาสตร์ มีลีลาการแต่งทำให้เกิดเสน่ห์เราใจผู้อ่านเป็นหนังสือที่มีลักษณะต่อไปนี้

1. สดใสอารมณ์เกือบทุกตอน ทำให้รสนิยมการผจญภัยอารมณ์ความรู้สึกอ่อนไหว
2. ใช้ภาษาง่าย ๆ ความหมายไม่ซับซ้อน กระชับทันเหตุการณ์
3. สื่อความหมายได้ไพเราะเพราะพริ้งชวนอ่าน
4. มีสิ่งจะความจริงใจจริงจังในเหตุการณ์ สมกับสภาพความเป็นจริง
5. มีลีลาการเสนอสาระหรือเนื้อเรื่องแปลกใหม่ชวนให้เข้าสู่ฉากชีวิตของเรื่องอยู่เสมอไม่ซ้ำซากจำเจ

คุณสมบัตินี้ครบ 4 - 5 ประการ.....ได้คะแนน 4

คุณสมบัตินี้ครบ 3 ประการ.....ได้คะแนน 3

คุณสมบัตินี้ครบ 2 ประการ.....ได้คะแนน 2

คุณสมบัตินี้ครบ 1 ประการ.....ได้คะแนน 1

ไม่มีคุณสมบัตินี้ใด ๆ ตามที่กล่าวมา.....ได้คะแนน 0

2.10 ความถูกต้องตามหลักภาษา

ในการพิจารณาความถูกต้องตามหลักภาษาของหนังสือสารบันเทิงโดยทั่วไปมีความถูกต้องเป็นส่วนมาก อาจจะมีข้อบกพร่องกรณีต่าง ๆ ดังนี้

1. ผิดหลักภาษา
2. ผิดความหมาย
3. ไม่ถูกต้องตามศัพท์บัญญัติ
4. ผิดศีลธรรมจรรยา ธรรมเนียมคลองธรรม

5. ผิดข้อเท็จจริงและเหตุการณ์
6. มีความหมายคลุมเครือไม่ชัดเจน
7. สองแง่สองมุม
8. ไขว้เขว สับสน
9. เขียนผิด

ถูกต้องทั้งหมด.....	ได้คะแนน 4
มีที่ผิด 1 กรณี.....	ได้คะแนน 3
มีที่ผิด 2 กรณี.....	ได้คะแนน 2
มีที่ผิด 3 กรณี.....	ได้คะแนน 1
มีที่ผิด 4 กรณีขึ้นไป.....	ได้คะแนน 0

2.11 ความชัดเจนของถ้อยคำ

ลักษณะความชัดเจนของถ้อยคำ มีดังนี้

1. ให้ความถูกต้องกับความนิยมและหลักการใช้ภาษา
2. ใช้คำถูกต้องตามสภาพเหตุการณ์ภายในเรื่อง
3. ใช้คำตรงกับความหมายที่ต้องการบอกไม่อ้อมค้อม
4. ใช้คำสั้น ๆ ง่าย ๆ กระชับรัดกุมกินความมาก

คุณสมบัติครบ 4 ประการ.....	ได้คะแนน 4
คุณสมบัติครบ 3 ประการ.....	ได้คะแนน 3
คุณสมบัติครบ 2 ประการ.....	ได้คะแนน 2
คุณสมบัติครบ 1 ประการ.....	ได้คะแนน 1
ไม่มีคุณสมบัติใดๆตามที่กล่าวมา.....	ได้คะแนน 0

2.12 ความเหมาะสมในการใช้คำศัพท์

หนังสือประเภทร้อยแก้วควรมีลักษณะดังนี้

1. ใช้ภาษาพูด หรือสนทนา ซึ่งมีลักษณะเป็นธรรมชาติเน้นการใช้ลักษณะนามเป็น
2. ใช้คำศัพท์ไทย ไม่ควรใช้ภาษาต่างประเทศ
3. ใช้คำสุภาพ ไม่หยาบคาย ไม่เป็นคำตลาด คำสแลง
4. สอดคล้องกับภาพเนื้อเรื่อง
5. ใช้ภาษากลาง
6. การบรรยายเรื่อง ใช้ภาษาเขียนตามหลักภาษามากกว่าภาษาพูด
7. มีโครงสร้างของประโยคไม่ซับซ้อน กล่าวคือ เด็กเล็กประโยคละไม่เกิน 6-10 คำ

คุณสมบัติครบ 7 ประการ.....	ได้คะแนน 4
คุณสมบัติครบ 5-6 ประการ.....	ได้คะแนน 3

บุรุษที่หนึ่ง

คุณสมบัติครบ 3-4 ประการ.....ได้คะแนน 2

คุณสมบัติครบ 2-1 ประการ.....ได้คะแนน 1

ไม่มีคุณสมบัติตามที่กล่าวมา.....ได้คะแนน 0

เรื่องประเภทร้อยกรองควรมีลักษณะดังนี้

1. ถูกต้องตามลักษณะฉันทลักษณ์
2. จำเนียรเรื่องอย่างมีเอกภาพ สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน
3. หลีกเลี่ยงคำที่ไม่มีความหมาย ซึ่งนำมาใช้เพื่อกล่อนพาไป
4. ใช้คำที่มีลักษณะร่วมสมัยไม่เป็นคำโบราณ
5. ใช้สำนวนถูกต้องตรงตามความหมาย ไม่ใช้สำนวนแปลกใหม่ตามสมัยนิยม
6. สำนวนและเนื้อหาราบรื่น ก่อให้เกิดความประทับใจแก่ผู้อ่าน ไร้ความคิด

อารมณ์ และจินตนาการ

7. ความยาวของร้อยกรองควรอ่านจบในเวลา 15 – 20 นาที

คุณสมบัติครบ 7 ประการ.....ได้คะแนน 4

คุณสมบัติครบ 5-6 ประการ.....ได้คะแนน 3

คุณสมบัติครบ 3-4 ประการ.....ได้คะแนน 2

คุณสมบัติครบ 1-2 ประการ.....ได้คะแนน 1

ไม่มีคุณสมบัติตามที่กล่าวมา.....ได้คะแนน 0

2.13 เครื่องหมายวรรคตอน

การเว้นวรรคตอนและการใช้เครื่องหมายต่าง ๆ ในหนังสือเรียนมีกรณีที่ต้องพิจารณา ดังนี้

1. การย่อหน้า
2. การเว้นวรรค
3. การใช้เครื่องหมาย ประศนี อัครเจียรย์ ฯลฯ

4. การใช้ยมก

ถูกต้องทั้งหมด.....ได้คะแนน 4

มีที่ผิด 1 กรณีได้คะแนน 3

มีที่ผิด 2 กรณีได้คะแนน 2

มีที่ผิด 3 กรณีได้คะแนน 1

มีที่ผิดตั้งแต่ 4 กรณีได้คะแนน 0

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
4. กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคุณภาพหนังสือ
5. กำหนดและสร้างเครื่องมือที่ใช้ศึกษาคุณภาพหนังสือ
6. เก็บรวบรวมข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูล
8. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

นักเรียน เป็นนักเรียนประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 – 6) โรงเรียนวัดยางสุทธาราม สำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 402 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

(1) นักเรียนชั้นประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4 - 6) จำนวน 40 คน (ร้อยละ 10 ของประชากร) ได้จากการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับสลากรายชื่อจากนักเรียนที่เป็นประชากร

(2) ผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์การทำงานด้านหนังสือสำหรับเด็ก ประกอบด้วย นางปราง ขำแจ้ง (หัวหน้างานบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนอัสสัมชัญ แผนกประถม ประสบการณ์ด้านบรรณารักษ์ 18 ปี) นางสาวมนิศา ศุภกิจ (ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย โรงเรียนนานาชาติเกคินี วุฒิการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกประถมศึกษา มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ประสบการณ์การทำงาน 8 ปี) และนางสาวนงคราญ พินพิรมย์ (อาจารย์ 2 ระดับ 7 ครูบรรณารักษ์ โรงเรียนวัดยางสุทธาราม ประสบการณ์การทำงาน 20 ปี) รวมคณะผู้ร่วมประเมินคุณภาพหนังสือ 3 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคุณภาพหนังสือ

2.1 แบบสอบถามความพึงพอใจในการอ่านหนังสือของนักเรียนชั้นประถมศึกษา เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อประเมินความรู้สึกรักของนักเรียนภายหลังจากการอ่านหนังสือด้วยการกำหนดหัวข้อรายการ มีตัวเลือกเป็นลักษณะมีมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ

2.2 แบบประเมินคุณลักษณะและคุณภาพหนังสือตามแบบของ หทัย ดันหยง (2529 : 245 – 247) มีลักษณะเป็นแบบประเมินอย่างง่าย โดยการให้น้ำหนักคะแนน (ร้อยละ) แต่ละ

รายการกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนเป็น 4 3 2 1 และ 0 ตามลำดับ รวม 25 รายการ รวมคะแนนทั้งสิ้น 100 คะแนน โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนของ พรณพร วรรณลักษณ์ (2541:127-142) ซึ่งสร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินดังกล่าว

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคุณภาพหนังสือ

3.1 การสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถามความพึงพอใจในการอ่านหนังสือของนักเรียนประถมศึกษา

(1) ศึกษาเอกสารงานวิจัยและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพหนังสือ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

(2) สืบค้นแนวความคิดของครูบรรณารักษ์และนักเรียนที่ใช้ห้องสมุด เกี่ยวกับความพึงพอใจในหนังสือที่อ่าน เพื่อกำหนดประเด็นในการจัดทำรายการในแบบสอบถาม

(3) สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจในการอ่านหนังสือ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ คือ ชอบมาก เท่ากับ 4 คะแนน ชอบ เท่ากับ 3 คะแนน เฉย ๆ เท่ากับ 2 คะแนน ไม่ชอบ เท่ากับ 1 คะแนน และมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.00 หมายถึง มีคุณภาพในระดับ ชอบมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีคุณภาพในระดับ ชอบ

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีคุณภาพในระดับ เฉย ๆ

ค่าเฉลี่ย 0.01 - 1.50 หมายถึง มีคุณภาพในระดับ ไม่ชอบ

(4) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัยพิจารณา เพื่อขอคำแนะนำและปรับปรุงแก้ไข

(5) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วจากข้อ (4) ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมและสอดคล้องที่จะใช้สอบถามความพึงพอใจในหนังสือที่อ่าน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

(6) นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงให้สมบูรณ์แล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนวัดยางสุทธาราม จำนวน 100 คน

(7) นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้สูตร t -test (Levene's Test for Equality of Variances) มีค่าอยู่ระหว่าง 6.443 – 12.653 และค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าของครอนบาค (Cronbach) มีค่า .817

3.2 แบบประเมินคุณลักษณะ และคุณภาพของหนังสือตามแบบของ ททัย ดันหยง (2529 : 245 – 247) มีลักษณะเป็นแบบประเมินอย่างง่ายโดยการให้น้ำหนักคะแนน (ร้อยละ) แต่ละรายการกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนเป็น 4 3 2 1 และ 0 ตามลำดับ รวม 25 รายการ รวมคะแนนทั้งสิ้น 100 คะแนน โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนของ พรณพร วรรณลักษณ์ (2541:127-142) ใช้เกณฑ์การแปลผล ระดับคุณภาพตามค่าเฉลี่ยของคะแนน ดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ยร้อยละ	90 - 100	หมายถึงมีคุณภาพในระดับ ดีมาก
ค่าเฉลี่ยร้อยละ	80 - 89	หมายถึงมีคุณภาพในระดับ ดี
ค่าเฉลี่ยร้อยละ	60 - 79	หมายถึงมีคุณภาพในระดับ ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยร้อยละ	50 - 59	หมายถึงมีคุณภาพในระดับ พอใช้ได้
ค่าเฉลี่ยร้อยละ	0 - 49	หมายถึงมีคุณภาพในระดับ ใช้ไม่ได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสือยอดนิยม 10 อันดับ โดยจัดหนังสือให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างอ่านทุกคน ครั้งละ 1 เล่ม เล่มละไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง แล้วให้ประเมินความพึงพอใจทันทีหลังจากอ่านจบในแต่ละเล่ม รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามแต่ละเล่มนำมาคำนวณหาค่าเฉลี่ย

4.2. การรวบรวมข้อมูลจากผลการประเมินคุณลักษณะและคุณภาพของหนังสือ โดยผู้เชี่ยวชาญ ดำเนินการโดย

(1) จัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้เป็นผู้ร่วมประเมินคุณลักษณะและคุณภาพของหนังสือไปยังผู้เชี่ยวชาญ ผู้ร่วมประเมินทั้ง 3 ท่าน

(2) มอบแบบประเมินและเกณฑ์การให้คะแนน พร้อมทั้งหนังสือยอดนิยมให้ผู้เชี่ยวชาญ ท่านละ 1 ชุด

(3) ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินคุณภาพหนังสือตามเกณฑ์ เพื่อพิจารณาให้น้ำหนักคะแนนเป็นรายเล่มลงในแบบประเมิน

(4) นำข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินมาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ เพื่อการแปรผล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 จัดกระทำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนประถมศึกษาที่มีต่อหนังสือหรืองานวรรณกรรมสำหรับเด็ก โดยการหาค่าเฉลี่ยของค่าน้ำหนักคะแนนเป็นรายข้อ และรายเล่ม

5.2 จัดกระทำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบวิเคราะห์เปรียบเทียบ และประเมินคุณภาพหนังสือเป็นรายเล่ม โดยหาค่าเฉลี่ยของน้ำหนักคะแนนเป็นรายข้อ และรายเล่ม

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติพื้นฐาน

(1.) การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

(2.) การหาร้อยละ (Percentage)

6.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

- (1.) การหาค่าอำนาจจำแนก
- (2.) การหาความเชื่อมั่น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เสนอโดยลำดับ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูล

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านความพึงพอใจของนักเรียนประถมศึกษา

1.2 การวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินคุณลักษณะและคุณภาพหนังสือโดยผู้เชี่ยวชาญ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความพึงพอใจของนักเรียนประถมศึกษา ผลปรากฏ

ตามตาราง

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสือยอดนิยม
ทั้ง 10 อันดับ แยกเป็นรายข้อ

ข้อ ที่	รายการ	ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ									
		ลำดับที่									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	การออกแบบปก	3.45	2.95	3.20	3.25	4.00	3.38	3.60	3.08	3.65	3.38
2	ภาพประกอบเรื่อง	3.68	2.75	3.40	3.25	3.73	3.38	3.50	3.48	3.55	3.38
3.	ความสนุกสนานจากเรื่อง	3.35	3.18	3.23	3.20	3.55	3.58	3.28	3.58	3.25	3.28
4.	ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง	3.45	3.13	2.95	3.18	3.03	3.23	3.28	3.05	3.25	3.43
5.	ตัวหนังสือที่ใช้พิมพ์	3.08	3.25	3.33	3.35	3.13	2.63	3.15	3.25	2.98	3.45
ค่าเฉลี่ยรวม		3.40	3.05	3.22	3.25	3.49	3.24	3.36	3.29	3.34	3.38

จากตารางแสดงว่า หนังสือ เล่มที่ 1 ทำไมไม่มีปีแมว มีคุณภาพรวมทั้งเล่ม อยู่ในระดับชอบ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านภาพประกอบเรื่องอยู่ในระดับชอบมาก นอกนั้นอยู่ในระดับชอบ เล่มที่ 2 บอลลูน มีคุณภาพรวมทั้งเล่มและคุณภาพรายด้าน อยู่ในระดับชอบ หนังสือเล่มที่ 3 ต้นไม้ในสวน มีคุณภาพรวมทั้งเล่มและคุณภาพรายด้าน อยู่ในระดับชอบ หนังสือเล่มที่ 4 เรื่อง ดอกไม้ใกล้ตัว มีคุณภาพรวมทั้งเล่มและคุณภาพรายด้านอยู่ในระดับชอบ หนังสือเล่มที่ 5 เรื่อง อะลาติน มีคุณภาพรวมทั้งเล่ม อยู่ในระดับชอบ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการออกแบบปก ด้านภาพประกอบเรื่อง และด้านความสนุกสนานจากเรื่อง อยู่ในระดับชอบมาก หนังสือเล่มที่ 6 เรื่อง นิทานสี่ทิศ ภาคเหนือ มีคุณภาพรวมทั้งเล่ม อยู่ในระดับชอบ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความสนุกสนานจากเรื่อง อยู่ในระดับชอบมาก หนังสือเล่มที่ 7 เรื่อง ปลาสายรุ้ง มีคุณภาพรวมทั้งเล่ม อยู่ในระดับชอบ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการออกแบบปก อยู่ในระดับชอบมาก หนังสือเล่มที่ 8 เรื่อง เจ้าตัวเล็ก มีคุณภาพรวมทั้งเล่ม อยู่ในระดับชอบ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความสนุกสนานจากเรื่อง อยู่ในระดับชอบมาก หนังสือเล่มที่ 9 เรื่อง ไดโนพญากัย มีคุณภาพรวมทั้งเล่ม อยู่ในระดับชอบ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการออกแบบปก และด้านภาพประกอบเรื่อง อยู่ในระดับชอบมาก หนังสือเล่มที่ 10 เรื่อง สีสวาดหาบ้าน มีคุณภาพรวมทั้งเล่มและคุณภาพรายด้าน อยู่ในระดับชอบ และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถเรียงลำดับคุณภาพจากค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมทั้งเล่ม มากไปน้อย คือ 1. อะลาติน (ค่าเฉลี่ย 3.49) 2. ทำไมไม่มีปีแมว (ค่าเฉลี่ย 3.40) 3. สีสวาดหาบ้าน (ค่าเฉลี่ย 3.38) 4. ปลาสายรุ้ง (ค่าเฉลี่ย 3.36) 5. ไดโนพญากัย (ค่าเฉลี่ย 3.34) 6. เจ้าตัวเล็ก (ค่าเฉลี่ย 3.29) 7. ดอกไม้ใกล้ตัว (ค่าเฉลี่ย 3.25) 8. นิทานสี่ทิศ ภาคเหนือ (ค่าเฉลี่ย 3.24) 9. ต้นไม้ในสวน (ค่าเฉลี่ย 3.22) 10. บอลลูน (ค่าเฉลี่ย 3.05)

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินคุณลักษณะและคุณภาพหนังสือโดยผู้เชี่ยวชาญ
ปรากฏผล ดังตาราง

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยคะแนนเป็นร้อยละ จากการประเมินคุณภาพหนังสือยอดนิยมทั้ง
10 เล่ม โดยผู้เชี่ยวชาญ แยกเป็นรายข้อ

ข้อ ที่	รายการ	ค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็นร้อยละ									
		ลำดับที่									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	ปก (สีและการ ออกแบบ)	3.67	3.67	4.00	3.67	3.00	3.67	3.67	3.67	4.00	3.67
2	การทำรูปเล่ม	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00
3	คุณภาพ กระดาษ	4.00	4.00	3.67	3.67	4.00	3.00	4.00	4.00	4.00	4.00
4	ขนาดอักษร สี ความชัดเจน	2.67	4.00	4.00	4.00	2.67	2.00	3.67	3.67	3.00	4.00
5	ขนาดรูปเล่ม และจำนวน หน้า	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00	3.67	4.00	4.00	4.00	4.00
6	ศิลปะการจัด หน้า	3.00	3.33	4.00	4.00	4.00	2.33	4.00	4.00	4.00	4.00
7	ความชัดเจน ของภาพ (สี , ขาวดำ)	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00	3.33	4.00	4.00	4.00	4.00
8	ความสมจริง ของภาพ	3.00	4.00	4.00	4.00	3.33	3.67	4.00	3.33	3.33	4.00
9	ขนาดและสีสัน ของภาพ	4.00	4.00	4.00	4.00	3.33	3.33	3.67	3.33	3.33	3.67
10	จำนวนภาพ	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00	4.00
11	ความเหมาะสม ในการเรียน การสอน	2.67	4.00	4.00	4.00	2.67	3.00	4.00	3.00	4.00	4.00

ข้อ ที่	รายการ	ค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็นร้อยละ									
		ลำดับที่									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
12	คำอธิบายภาพประกอบ	2.33	4.00	4.00	4.00	2.67	2.33	3.67	3.00	2.67	3.67
13	แนวคิดริเริ่มสร้างสรรค์	2.67	3.33	3.67	3.33	3.00	1.33	3.67	3.67	3.33	3.67
14	วิธีเสนอเรื่องเชิงสารบันเทิง	2.33	3.67	2.67	3.33	3.33	3.33	3.67	3.33	4.00	3.33
15	ความสอดคล้องกับหลักสูตร	3.00	4.00	4.00	4.00	1.33	4.00	4.00	3.33	3.33	4.00
16	ลำดับความยากง่าย	3.67	3.67	4.00	3.67	1.67	4.00	3.67	3.33	3.33	4.00
17	เอกภาพความกลมกลืนของเนื้อเรื่อง	3.67	3.67	4.00	4.00	3.67	3.00	3.67	3.67	4.00	4.00
18	การเน้นสาระสำคัญ	3.00	3.67	3.33	3.33	3.00	3.33	3.67	3.33	3.67	3.67
19	ความถูกต้องตรงกับเหตุการณ์	3.00	3.67	3.67	3.67	3.67	3.00	4.00	3.33	3.67	4.00
20	กิจกรรมเสนอแนะ คลี่คลายปัญหาต่าง ๆ	2.67	3.67	2.67	3.33	4.00	3.00	3.67	2.67	3.67	4.00
21	เข้าใจให้สนุกสนาน เพลิดเพลิน	3.00	3.67	3.67	3.67	4.00	3.67	4.00	3.33	3.67	3.67
22	ความถูกต้องทางหลักภาษา	3.00	4.00	4.00	4.00	3.67	2.33	4.00	3.67	3.33	4.00
23	ความชัดเจนของถ้อยคำ	2.00	4.00	4.00	4.00	3.33	3.33	4.00	3.33	3.33	3.33

ข้อ ที่	รายการ	ค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็นร้อยละ									
		ลำดับที่									
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
24	ความเหมาะสม ในการใช้คำ ศัพท์	3.67	3.33	3.67	3.67	3.33	3.00	3.67	3.67	3.67	3.67
25	การเว้นวรรค ตอน	3.33	3.00	4.00	3.67	4.00	2.67	4.00	3.67	3.33	3.67
ค่าเฉลี่ยรวมทั้งเล่ม		80.68	94.35	95.02	95.01	83.67	78.32	96.37	88.00	90.66	96.00

จากตาราง 2 พบว่าหนังสือเล่มที่ 2 3 4 7 9 และ 10 มีคุณภาพอยู่ในระดับ ดีมาก เล่มที่ 1 5 และ 8 อยู่ในระดับ ดี มีเพียงเล่มเดียวอยู่ในระดับ ปานกลาง คือ เล่มที่ 6

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถเรียงลำดับคุณภาพจากค่าเฉลี่ยของคะแนนรวมทั้งเล่มจากมากไปน้อย พบว่า อันดับ 1 คือ เล่มที่ 7 (ปลาสายรุ้ง) อันดับ 2 คือ เล่มที่ 10 (สีสวาด หาบ้าน) อันดับ 3 คือ เล่มที่ 3 (ต้นไม้ในสวน) อันดับ 4 คือ เล่มที่ 4 (ดอกไม้ใกล้ตัว) อันดับ 5 คือ เล่มที่ 2 (บอกลู่น) อันดับ 6 คือ เล่มที่ 9 (ไดโนพญากย) อันดับ 7 คือ เล่มที่ 8 (เจ้าตัวเล็ก) อันดับ 8 คือ เล่มที่ 5 (อะลาติน) อันดับ 9 คือ เล่มที่ 1 (ทำไมไม่มีปิ๊แมว) และ อันดับ 10 คือ เล่มที่ 6 (นิทานสี่ทิศ ภาคเหนือ)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาคุณภาพของวรรณกรรมยอดเยี่ยม 10 อันดับของนักเรียนในระดับประถมศึกษา ซึ่งสรุปผลการศึกษาค้นคว้าและนำเสนอวิธีการศึกษาค้นคว้าโดยลำดับดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาคุณภาพของงานวรรณกรรมที่เป็นที่นิยมสำหรับเด็กในระดับประถมศึกษา ที่ปรากฏปีที่พิมพ์ใน พ.ศ. 2535 ถึง พ.ศ. 2545 โดยวิธีประเมินด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจ ในการอ่านหนังสือของนักเรียน และวิธีประเมินอย่างง่ายด้วยแบบวิเคราะห์เปรียบเทียบและ ประเมินคุณภาพหนังสือตามแบบของ หทัย ดันหยง (2532)

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. กำหนดหนังสือหรืองานวรรณกรรมยอดเยี่ยมที่จะทำการศึกษาคุณภาพ การกำหนดหนังสือหรืองานวรรณกรรมยอดเยี่ยมที่จะทำการศึกษาคุณภาพโดยใช้ ข้อมูลจากสถิติการยืมหนังสือ จากห้องสมุดโรงเรียนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร นำมาจัดอันดับ ความนิยม 10 อันดับสูงสุดซึ่งได้แก่

(1) ทำไมไม่มีปิ๊แมว	(6) นิทานสี่ทิศ ภาคเหนือ
(2) บอลลูน	(7) ปลาสายรุ้ง
(3) ดันไม้ในสวน	(8) เจ้าตัวเล็ก
(4) ดอกไม้ใกล้ตัว	(9) ไตโนผจญภัย
(5) อะลาดิน	(10) สีสวาดหาบ้าน

2. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างเพื่อประเมินคุณภาพหนังสือ

2.1 ผู้เชี่ยวชาญ โดยการเชิญผู้มีประสบการณ์การทำงานด้านหนังสือสำหรับเด็ก ดำเนินการประเมิน จำนวน 3 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย จากนักเรียน ประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 ปีการศึกษา 2545 จำนวนทั้งสิ้น 402 คน

3. กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคุณภาพหนังสือ

3.1 แบบสอบถามความพึงพอใจในการอ่านหนังสือของหนังสือของนักเรียน ชั้นประถมศึกษา เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อประเมินความรู้สึกรักของนักเรียนภายหลัง

การอ่านหนังสือ โดยกำหนดหัวข้อรายการ 5 หัวข้อ ครอบคลุมประเด็นหลัก 2 ด้านคือ ข้อมูลด้านคุณลักษณะและคุณภาพของหนังสือ มีตัวเลือกเป็นลักษณะมีมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ

3.2 แบบประเมินคุณลักษณะและคุณภาพหนังสือตามแบบของ หทัย ตันหยง (2529 : 245 – 247) ประกอบด้วย แบบตารางการประเมินคุณลักษณะและคุณภาพหนังสือ กำหนดหัวข้อในการประเมินจำนวน 25 ข้อ และเกณฑ์การให้คะแนนของ พรณพร วรรณลักษณ์ (2541 : 127 – 142)

4. วิธีการประเมินคุณภาพ

4.1 การประเมินคุณภาพโดยนักเรียน กระทำโดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ ในการอ่านหนังสือ กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน ให้คะแนนตามหัวข้อใน แบบสอบถาม

4.2 การประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ กระทำโดยการเชิญผู้มีประสบการณ์ด้าน หนังสือสำหรับเด็กจำนวน 3 คน เป็นผู้ประเมินคุณภาพ

4.3 รวบรวมแบบประเมินคุณภาพที่ได้จากข้อ 4.1 มาหาค่าเฉลี่ยของคะแนนแยก เป็นรายข้อและรวมทั้งเล่ม

4.4 รวบรวมแบบประเมินคุณภาพที่ได้จากข้อ 4.2 มาหาค่าเฉลี่ยเป็นร้อยละของ คะแนนเป็นรายข้อและรวมทั้งเล่ม

4.5 พิจารณาระดับคุณภาพของหนังสือตามเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งรายข้อและรวมทั้ง เล่ม

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

คุณภาพของหนังสือทั้งหมด 10 เล่ม ซึ่งพิจารณาจากระดับความพึงพอใจของนักเรียน อยู่ในระดับชอบ ($\bar{X} = 3.22 - 3.49$)

ส่วนผลการศึกษาคูณภาพ ด้วยแบบประเมินคุณลักษณะและคุณภาพหนังสือตามแบบ ของ หทัย ตันหยง ประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่ามีหนังสือที่อยู่ในระดับคุณภาพ ดีมาก จำนวน 6 เล่ม (ค่าเฉลี่ยเป็นร้อยละของคะแนนอยู่ระหว่าง 90.66 ถึง 96.33) ได้แก่ ปลาสายรุ้ง สีวาดหาบ้าน ดอกไม้ใกล้ตัว ต้นไม้ในสวน บอลูนและไดโนพญากัย หนังสือที่อยู่ใน ระดับคุณภาพดี จำนวน 3 เล่ม (ค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนอยู่ระหว่าง 80.67 ถึง 88) ได้แก่ เจ้าตัวเล็ก อะลาติน และ ทำไมไม่มีปีแมว และหนังสือที่อยู่ในระดับคุณภาพ ปานกลาง จำนวน 1 เล่ม ได้แก่ นิทานสี่ทิศภาคเหนือ (ค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนน 78.32)

อภิปรายผล

จากผลการประเมินคุณภาพหนังสือ จำนวน 10 เล่ม ผ่านกระบวนการประเมินโดยสำรวจความพึงพอใจหลังการอ่านหนังสือจากนักเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลปรากฏว่าหนังสือทุกเล่ม มีค่าระดับความพึงพอใจโดยรวมที่ระดับชอบ (คะแนนเฉลี่ยรวมทั้งเล่มอยู่ระหว่าง 3.05 ถึง 3.49) โดยหนังสือที่ได้รับความพึงพอใจสูงสุดได้แก่ เรื่องอาละดิน ส่วนเรื่องที่ได้รับการพึงพอใจคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่เรื่อง บอลลูน เมื่อพิจารณาถึงความต่างของคะแนนเฉลี่ยจากเรื่องที่ได้คะแนนสูงสุดถึงเรื่องที่ได้คะแนนต่ำสุด พบว่าความต่างของคะแนนเฉลี่ยไม่ห่างกันมากนัก เมื่อพิจารณาถึงความพึงพอใจรายข้อ พบว่าเรื่อง อะลาติน ปลาสายรุ้ง และไดโนพญากย์ได้รับคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจในเรื่องการออกแบบปกอยู่ในระดับชอบมาก วิเคราะห์ถึงคุณลักษณะของหนังสือทั้ง 3 เล่มแล้วพบว่า การออกแบบปกของหนังสือทั้ง 3 เล่ม จะเน้นที่การนำเสนอรูปภาพที่มีสีสันที่ดู جذابสวยงาม ประกอบด้วยภาพลายเส้นที่คมชัด บางเล่มนำเสนอด้วยความแปลกใหม่ด้วยการใช้สีสะท้อนแสง ช่วยให้สะดุดตา รูปภาพถูกจัดทำขึ้นอย่างวิจิตรประณีต มีชีวิตชีวา เป็นไปตามหลักการ ในการออกแบบปกของ จินตนา ไบกาซูยี (2542:19) และสมศักดิ์ ศรีมานอน (2523 : 31-32) ที่แสดงถึงแนวคิดของการออกแบบปกโดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยาเด็ก เพื่อดึงดูดความสนใจ มีสีสันสวยงาม ดู جذاب ภาพที่นำเสนอต้องสอดคล้องกับชื่อเรื่อง ประกอบกับลักษณะกระดาษและการเย็บเล่ม จำเป็นจะต้องประกอบไปด้วยคุณลักษณะที่คงทนแข็งแรง เมื่อพิจารณาถึงภาพประกอบเรื่อง พบว่าเรื่อง ทำไมไม่มีปีแมว อะลาติน ปลาสายรุ้ง และไดโนพญากย์ ได้รับคะแนนความพึงพอใจอยู่ในระดับชอบมาก วิเคราะห์ในรายละเอียดของภาพประกอบเรื่องจากหนังสือทั้ง 4 เล่ม พบว่าหนังสือแต่ละเล่มนำเสนอภาพประกอบที่เป็นภาพลายเส้น การ์ตูนที่ให้สีสันที่สวยงามสดใส เต็มไปด้วยความมีชีวิตชีวา ให้ความเพลิดเพลินเสนอภาพได้สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับเรื่องที่นำเสนอ ช่วยดึงดูดความสนใจ ไม่เบื่อก่อนจะอ่านจนจบเล่ม ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของสมพร จารุณี (2541 : 108) ฉวีวรรณ ภูพานันท์ (2527 : 137) สมศักดิ์ ศรีมานอน (2523 : 45) และจินตนา ไบกาซูยี (2542 : 12-13) ที่เสนอแนวคิดในการสร้างภาพประกอบเรื่องว่า จำเป็นต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยาเด็ก ภาพที่นำเสนอควรเป็นภาพที่ไม่ซับซ้อนต้องตีความอีก ควรเป็นภาพที่ช่วยให้เด็กเข้าใจเรื่องได้อย่างรวดเร็ว เพิ่มรสชาติ สนุกสนาน เพลิดเพลิน ช่วยปลูกฝังรสนิยมประณีตให้เด็ก ควรเป็นภาพที่ให้ความสมจริง ช่วยสร้างความหมายของตัวอักษรที่เด็กอ่านให้เกิดขึ้น ทำให้เด็กเข้าใจความหมายของคำโดยดูจากภาพประกอบ และภาพต้องช่วยดึงดูดความสนใจของเด็กเป็นประการแรก ทั้งยังช่วยเสริมความเข้าใจและจินตนาการของเด็กได้เป็นอย่างดี ทำให้เกิดอารมณ์คล้อยตามเรื่อง

เมื่อพิจารณาประเด็นของความสนุกสนานที่เด็กได้รับจากการอ่านหนังสือ พบว่าเรื่อง อะลาติน ได้รับการประเมินความพึงพอใจในระดับชอบมาก วิเคราะห์จากเนื้อเรื่อง พบว่าเนื้อเรื่องเป็นแนวผจญภัย มีของวิเศษ ความมหัศจรรย์ เป็นตัวเสริมจินตนาการ ความสนุกสนาน

จบเรื่องด้วยความสุขสมใจผู้อ่าน ซึ่งนับเป็นหนังสือที่ตอบสนองความต้องการของเด็กได้เป็นอย่างดี ดังทัศนะของทหัย ตันหยง (2529 : 15) กล่าวถึงเจตนารมณ์ในการสร้างหนังสือสำหรับเด็ก ก็เพื่อสนองความต้องการของเด็กในด้านจินตนาการ ความใฝ่ฝัน ความอยากรู้อยากเห็น ความคิดสร้างสรรค์ ความสนุกสนานผ่อนคลายอารมณ์ ซึ่งสอดคล้องความเห็นของจินตนา ไบกาซูยี (2542 : 20) และ สนั่น มีขันหมาก (2537 : 85-86) ที่เห็นความสำคัญของการนำเสนอเนื้อเรื่องจำเป็นต้องคำนึงถึงวัยและจิตวิทยาพัฒนาการของเด็ก เพื่อการสนองตอบความต้องการของเด็ก ในฐานะผู้บริโภคหลัก หนังสือเรื่องอะลาติน จึงเป็นหนังสือเพียงเล่มเดียวในจำนวน 10 เล่ม ที่ได้รับคะแนนความพึงพอใจในระดับสูงสุด

พิจารณาในประเด็น ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง ทุกเล่มมีระดับคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจ อยู่ในระดับ ชอบ แต่เมื่อพิจารณาโดยละเอียด พบว่ามีหนังสืออยู่ 2 เล่ม ได้แก่เรื่องทำไมไม่มีปีแมว และสีสวาดหาบ้าน มีคะแนนเฉลี่ยสูงอย่างน่าสนใจ เมื่ออ่านเรื่องทั้งสองแล้วพบว่านิทานทั้ง 2 เรื่อง ให้แง่คิดที่โดดเด่น แปลก ไม่ซ้ำซาก ด้วยลีลาการนำเสนอเรื่องที่แตกต่างออกไปของเรื่องทำไมไม่มีปีแมว ก่อให้เกิดความสะอึกใจอย่างเด่นชัด ช่วยให้เกิดการนำเรื่องไปคิดต่อ ขณะเดียวกันก็ปลูกฝังคุณธรรม เจตคติที่ดี ควบคู่ไปกับการอ่านที่เพลิดเพลิน และการผูกเรื่องสีสวาดหาบ้าน ก็เป็นการนำเสนอทางเลือกที่สนับสนุนให้ผู้อ่านรู้จักตัดสินใจเลือกที่จะพิจารณาใคร่ครวญถึงแนวทางแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันที่ต้องอาศัยเจตคติที่ดีที่มีอยู่ในตนเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของ จินตนา ไบกาซูยี (2542 : 8-9) และ ทหัย ตันหยง (2529 : 15) ที่กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของหนังสือสำหรับเด็ก ควรมุ่งหวังให้เด็กเกิดข้อคิด กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ ปลูกฝังคุณธรรม เจตคติและทัศนคติที่ดี ค่านิยม วัฒนธรรมอันดีงามตามชนบประเพณีไทย

การพิจารณาการประเมินคุณภาพหนังสือโดยแบบสอบถามความพึงพอใจหลังการอ่าน ประเด็นสุดท้ายก็คือ ลักษณะตัวหนังสือที่ใช้พิมพ์เรื่อง ซึ่ง ทหัย ตันหยง (2529 : 32) กล่าวว่า เป็นปัญหาที่คนทำหนังสือมักมองข้าม ไม่ให้ความสำคัญ ผลการประเมินพบว่า มีอยู่ 2 เรื่อง ที่คะแนนความพึงพอใจปรากฏออกมาอย่างน่าสนใจ ได้แก่ เรื่องสีสวาดหาบ้าน ได้รับคะแนนการประเมินอยู่ในระดับสูงสุด ส่วนเรื่องนิทานสี่ทิศ ภาคเหนือผลการประเมินมีคะแนนอยู่ในระดับต่ำสุด จากการพิจารณาในรายละเอียดพบว่าเรื่อง สีสวาดหาบ้าน พิมพ์ด้วยอักษรที่อ่านง่าย ตัวโต คมชัด เป็นระเบียบ ส่วนนิทานสี่ทิศภาคเหนือจะใช้ตัวหนังสือที่เล็ก ยากต่อการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ จินตนา ไบกาซูยี (2542 : 17) ที่กล่าวว่า ตัวอักษรที่ใช้พิมพ์เรื่องควรเป็นตัวอักษรที่อ่านง่ายและชัดเจน ขนาดของตัวอักษรควรขึ้นอยู่กับวัยของผู้อ่านซึ่งเป็นเด็กไม่ควรประดิษฐ์ประดอยยากต่อการอ่าน

สำหรับการพิจารณาผลการประเมินคุณภาพหนังสือ ทำการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งอาศัยหลักทฤษฎีทางจิตวิทยาเด็กและความสอดคล้องกับการนำหนังสือไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นเกณฑ์ในการให้คะแนน ซึ่งผลการประเมินคุณภาพหนังสือ โดยส่วนใหญ่

มีความสอดคล้องใกล้เคียงกับผลการประเมินคุณภาพหนังสือจากความพึงพอใจของเด็ก มีเพียงบางประเด็นที่น่าสนใจ ที่แสดงผลต่างในบางเรื่อง และในบางประเด็นที่แสดงถึงความละเอียดลึกซึ้ง และความประณีตของหลักเกณฑ์ทางวิชาการ นำมาพิจารณาดังต่อไปนี้

การพิจารณาผลการประเมินคุณภาพหนังสือ โดยผู้เชี่ยวชาญ แสดงผลที่แตกต่างในระดับคุณภาพของหนังสือที่น่าสนใจได้แก่ เรื่องทำไมไม่มีปีแมว และเรื่องอะลาติน โดยผลการประเมินด้านความพึงพอใจอยู่ในอันดับต้น แต่ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า คุณภาพด้านการออกแบบปก ขนาดและความชัดเจนของตัวอักษรและสีอยู่ในระดับปานกลาง ความเหมาะสมในการนำไปใช้ในการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง การนำเสนอแนวคิดริเริ่มสร้างสรรค์อยู่ในระดับ ปานกลาง วิชานำเสนอเรื่องในเชิงสารบันเทิงในเรื่องทำไมไม่มีปีแมวอยู่ในระดับ พอใช้ ความสอดคล้องกับหลักสูตรในเรื่องอะลาติน อยู่ในระดับ ใช้ไม่ได้ การนำเสนอเรื่องตามลำดับความยากง่ายเรื่องอะลาติน อยู่ในระดับ ใช้ไม่ได้ ส่วนการเน้นสาระสำคัญของเรื่อง นิทานทั้ง 2 เรื่อง อยู่ในระดับปานกลาง ความสนุกสนานจากการอ่านเรื่องทำไมไม่มีปีแมว อยู่ในระดับ ปานกลาง ความถูกต้องทางหลักภาษา ในเรื่องทำไมไม่มีปีแมว อยู่ในระดับพอใช้

ในส่วนของการละเอียดตามรายการ ที่พบในแบบประเมินคุณภาพหนังสือโดยผู้เชี่ยวชาญนั้น วางกรอบรายการกว้าง ครอบคลุมหลักทฤษฎีและประเด็นของการนำไปใช้ในฐานสื่อการเรียนการสอน ตามหลักวิชาการที่เชื่อถือได้ จึงเป็นส่วนสำคัญ ในการพิจารณาคุณภาพหนังสือ มีความจำเป็นต่อการคำนึงถึง เป็นส่วนประกอบในการพิจารณา เพื่อการพิจารณาหนังสือที่เอื้อประโยชน์ครอบคลุมจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนให้กว้างที่สุดเท่าที่หนังสือจะมีให้ได้ ดังนั้นผลการศึกษการประเมินคุณภาพหนังสือในครั้งนี้ นอกจากผลการประเมินที่ได้จากเด็กโดยตรงจะเป็นส่วนสำคัญแล้ว ผลการประเมินที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญ ก็เป็นปัจจัยสำคัญทางข้อมูล ต่อการผลิตและการคัดเลือกหนังสือเพื่อการนำไปใช้ต่อไปในภายหน้า

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผู้แต่งหนังสือและสำนักพิมพ์ควรนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นข้อพิจารณาในการแต่งและจัดพิมพ์หนังสือ ให้สอดคล้องกับความสนใจของเด็ก

1.2 ครูผู้สอน ครูบรรณารักษ์ ผู้ประเมินหนังสือ และผู้ปกครอง ควรใช้ข้อมูลดังกล่าวเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา เลือกหนังสือให้เหมาะสมแก่เด็ก เพื่อจะได้เสริมสร้างลักษณะนิสัยรักการอ่าน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาคุณภาพหนังสือสำหรับเด็ก โดยใช้กลุ่มตัวอย่างผู้ประเมินที่เป็นเด็กทุกช่วงชั้น ทุกสังกัด

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัย เพื่อการพัฒนาเครื่องมือในการประเมินคุณภาพหนังสือสำหรับเด็กที่เหมาะสมและทันกับยุคสมัยที่กระแสนวัตกรรมบางอย่างเปลี่ยนไป

2.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อสำรวจแนวโน้มในการสร้างผลงานด้านวรรณกรรมสำหรับเด็กที่จะมีในภายหน้า ภายใต้แนวคิดเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็กในยุคสังคมข่าวสาร

บรรณานุกรม

- กรรณิการ์ นาคอยู่. (2523) การวิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กวัย 6 – 9 ปี ที่พิมพ์ในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 – 2522. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร
- กล่อมจิตต์ พลายเวช. (2526) วรรณกรรมและลีลาคดีระดับปฐมวัยศึกษาเอกสาร การสอนชุดวิชาหน่วยที่ 1 – 7 กรุงเทพฯ : มสธ
- จินตนา ไบกาชฎี. (2534) การจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น
- ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2527) การทำหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : บุรพาสาส์น
- ต๋อย ชุมสาย, ม.ล. (2524) วรรณกรรมพินิจเชิงจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช จำกัด
- นนทพร พรประยูทธ. (2528) การศึกษาผลการรับรู้อักษรสืบนพื้นขาวและอักษรขาวบนพื้นสี ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร
- บุญยงค์ เกศเทศ. (2521) วิเคราะห์หลักภาษาและแบบเรียนหนังสือไทย. ศูนย์เอกสารและตำรา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. และเจตนา นาควัชร วรรณคดีศึกษา. (2520). กรุงเทพฯ : โครงการตำราฯ
- ประไพ พักตรเกษม. (2532) การวิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กที่มีเนื้อหาส่งเสริมการเรียนรู้ การสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร
- ประภาพันธุ์ กรโกสิยกาจ. (2526) เด็กกับวรรณกรรม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2527.
- ปราณี เขียงทอง. วรรณกรรมสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น
- เปลื้อง ณ นคร. (2515) ประวัติวรรณคดีไทยสำหรับนักศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช
- ผ่องใส ศรีสำราญ. (2521) การจัดรูปแบบของบทความเกี่ยวกับการวางแผนและตัวบท ที่มีผลต่อการอ่าน. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร

- พรรณพร วรรณลักษณ์. (2532) การศึกษาคุณภาพหนังสือเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยวิธีการประเมินหนังสือเชิงประจักษ์. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มศว. ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร
- ภิญญาพร นิตยะประภา. (2534) การผลิตหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีน - ดิงแฮร์ส
- รัฐจวน อินทรกำแหง, คุณ. (2520) วรรณกรรมสำหรับเด็กและวัยรุ่น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดวงกมล
- รติพร ชังชาติ. (2531) หนังสือสำหรับเด็ก. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม
- ล้วนและอังคณา สายยศ. (2538) เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วรวิทย์ วิเศษจันทร์. (2535) ผลของคู่มือที่คัดกรองที่มีผลต่อการรับรู้ภาพประกอบแบบเรียน. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร
- วินัย รอดจ่าย. (2532) การเขียนและจัดทำสื่อหนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ : ต้นอ้อ
- วิทย์ ศิวะศรียานนท์. วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ศิวะพรรณ โหระกุล. (2535) การวิเคราะห์วรรณกรรมสำหรับเด็กของ วิริยะ สิริสิงห์ ในช่วงปี พ.ศ. 2515 – 2532. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2539) คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ. ที่วก 654/2539 เรื่อง การกำหนดหนังสือสำหรับใช้ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา
- สนั่น มีชันหมาก. (2537) วิจารณ์วรรณกรรมสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : บริษัท เท็คโปร – ไมชั่นแอนด์แอดเวอร์ไทซิง จำกัด
- สมพร จารุณี. (2538) หนังสือและสื่อเทคโนโลยี. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ
- สมศักดิ์ ศรีมาโนชน. (2523) การเขียนหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์
- สุนทร มีพร้อม. (2522) วิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กฉบับคณะกรรมการปกครอง. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร
- สุนาฏ นิธิมุตฺรากล. (2520) การศึกษาเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจและความสนใจ อันเกิดจากการอ่านหนังสือที่ใช้สำนวนของเด็กในชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับหนังสือที่ผู้ใหญ่เขียน. ปรินทิพนิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร

- สุนิรัตน์ ภิมย์นาม. (2519) การศึกษาเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจและความสนใจ
อันเกิดจากการอ่านหนังสือที่ใช้สำนวนของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
ในชนบทกับหนังสือที่ผู้ใหญ่เขียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 4. ปริญญาโท
กศ.ม.กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร
- สุประภา ศรีทอง. (2527) การวิเคราะห์ความสอดคล้องทางด้านเนื้อหาระหว่างหนังสือ
ภาพและกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521.
ปริญญาโท กศ.ม กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
ถ่ายเอกสาร
- หทัย ดันหยง. (2532) การสร้างสรรค์วรรณกรรมและหนังสือสำหรับเด็ก. กรุงเทพฯ :
อักษรเจริญทัศน์,. (2534) "แนวคิดและหลักการพัฒนาคุณภาพต้นฉบับแบบเรียน
มุ่งประสบการณ์ภาษา,"ใน เอกสารการประชุมปฏิบัติการเขียนแบบเรียน
ระดับประถมศึกษา. หน้า 50 – 114. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร
- หทัย ดันหยง. (2532) รายงานการวิจัยการสร้างหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรมเพื่อ
เป็นสื่อพัฒนาการอ่านในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ประยูรวงศ์.
- Arbuthnot, May Hill. (1957) *Children and Books*. Scott Foresman and Company,
- Plok, Ralph W. (1952) *The Practice of Printing*. Illinosis, Chas, A.Bennett Co., Inc.,

ภาคผนวก ก.

คำอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น

ค่าความถี่และร้อยละของความคิดเห็นของกลุ่มทดลอง

ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานหลังการทดลอง (Try Out)
ของเครื่องมือในการวิจัย

ตาราง 3 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามด้านความพึงพอใจในการอ่านหนังสือ
ของนักเรียนประถมศึกษา

ข้อที่	ค่า t
1	9.706
2	12.653
3	9.364
4	6.288
5	6.443

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้านความพึงพอใจในการอ่านหนังสือของนักเรียน
โดยใช้สูตรการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (α -coefficient) = .818

ตาราง 4 ค่าความถี่และร้อยละความคิดเห็นของกลุ่มทดลอง ที่มีต่อแบบสอบถามด้าน
ความพึงพอใจหลังการอ่านหนังสือ

ข้อที่	ชอบมาก		ชอบ		เฉย ๆ		ไม่ชอบ	
	N	%	N	%	N	%	N	%
1.	7	7.00	35	35.00	44	44.00	14	14.00
2.	8	8.00	25	25.00	46	46.00	21	21.00
3.	18	18.00	23	23.00	33	33.00	26	26.00
4	8	8.00	38	38.00	40	40.00	14	14.00
5.	10	10.00	38	38.00	38	38.00	14	14.00

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หลังการทดลอง (Try Out)
แบบสอบถามด้านความพึงพอใจหลังการอ่านหนังสือ

ข้อที่	คะแนนต่ำสุด	คะแนนสูงสุด	$\bar{X}$	S.D.
1	1	4	2.35	0.81
2	1	4	2.20	0.86
3	1	4	2.33	1.05
4	1	4	2.40	0.83
5	1	4	2.44	0.86

ภาคผนวก ข.
แบบสอบถามด้านความพึงพอใจ

แบบสอบถามความพึงพอใจในการอ่านหนังสือของนักเรียนประถมศึกษา

1. ผู้อ่านเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่.....
2. ชื่อหนังสือที่อ่าน.....
3. ชื่อผู้แต่งหนังสือ.....
4. ผู้อ่านรู้สึกอย่างไรเมื่ออ่านหนังสือเล่มนี้แล้ว

ลำดับที่	รายการ	ระดับความรู้สึก			
		ชอบมาก (4)	ชอบ (3)	เฉย ๆ (2)	ไม่ชอบ (1)
4.1	การออกแบบปก				
4.2	ภาพประกอบเรื่อง				
4.3	ความสนุกสนานจากเรื่อง				
4.4	ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง				
4.5	ตัวหนังสือที่ใช้พิมพ์				
	รวมคะแนน				

ภาคผนวก ค.
แบบประเมินคุณลักษณะและคุณภาพ
ของหนังสือและเกณฑ์การให้คะแนน

แบบประเมินคุณลักษณะและคุณภาพของหนังสือ

ชื่อหนังสือ

ชื่อผู้แต่ง.....

สำนักพิมพ์ปีที่พิมพ์

ลำดับที่	รายการที่ประเมิน	ระดับคะแนน				
1	ด้านคุณลักษณะ	4	3	2	1	0
ลักษณะรูปเล่ม						
1.1	ปก (สีและการออกแบบ)					
1.2	การทำรูปเล่ม					
1.3	คุณภาพกระดาษ					
1.4	ขนาดอักษร สี ความชัดเจน					
1.5	ขนาดรูปเล่มและจำนวนหน้า					
1.6	ศิลปะการจัดหน้า					
ภาพประกอบ						
1.7	ความชัดเจนของภาพ(สี,ขาวดำ)					
1.8	ความสมจริงของภาพ					
1.9	ขนาดและสีสันทของภาพ					
1.10	จำนวนภาพ					
1.11	ความเหมาะสมในการเรียนการสอน					
1.12	คำอธิบายภาพประกอบ					
2	ด้านคุณภาพ	4	3	2	1	0
เนื้อเรื่อง						
2.1	แนวคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
2.2	วิธีเสนอเรื่องเชิงสารบันเทิง					
2.3	ความสอดคล้องกับหลักสูตร					
2.4	ลำดับความยากง่าย					

ลำดับที่	รายการที่ประเมิน	ระดับคะแนน				
2	ด้านคุณภาพ	4	3	2	1	0
2.5	เอกภาพความกลมกลืนของเนื้อเรื่อง					
2.6	การเน้นสาระสำคัญ					
2.7	ความถูกต้องตรงกับเหตุการณ์					
2.8	กิจกรรมเสนอแนะคลี่คลายปัญหา ต่างๆ					
2.9	เข้าใจให้สนุกสนานเพลิดเพลิน					
การใช้ภาษา						
2.10	ความถูกต้องทางหลักภาษา					
2.11	ความชัดเจนของถ้อยคำ					
2.12	ความเหมาะสมในการใช้ศัพท์					
2.13	การเว้นวรรคตอน					
	รวมคะแนน					

เกณฑ์ตัดสินคุณภาพเป็นตัวเลขร้อยละ

90 -100	=	ดีมาก
80 – 89	=	ดี
60 – 79	=	ปานกลาง
50 – 59	=	พอใช้ได้
0 – 49	=	ใช้ไม่ได้

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

ภาคผนวก ง.

ข้อมูลส่วนตัว ของคณะผู้เชี่ยวชาญผู้ร่วมประเมินคุณภาพหนังสือ

1. นางปราง ขำแจ้ง

หัวหน้างานบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนอัสสัมชัญ แผนกประถม วุฒิการศึกษาปริญญาตรี วิชาเอกบรรณารักษ์ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เริ่มต้นทำงานในหน้าที่บรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนอัสสัมชัญ แผนกประถม ตั้งแต่ พ.ศ. 2527 ต่อมาได้รับแต่งตั้งเป็นหัวหน้างานบรรณารักษ์ ประสบการณ์การทำงานบรรณารักษ์ 19 ปี เป็นผู้บุกเบิกกิจการห้องสมุดโรงเรียนอัสสัมชัญ แผนกประถม ได้รับรางวัลห้องสมุดดีเด่น จากสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ประเภทห้องสมุดขนาดใหญ่พิเศษ ปี พ.ศ. 2542 ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดสื่อการสอนการใช้ห้องสมุด ประเภทบุคคล ปี พ.ศ. 2543 ปัจจุบันดำเนินกิจกรรมตามโครงการรักการอ่าน ร่วมกับ บริษัท นานมีบุ๊ค จำกัด (โครงการบุ๊คลับ) เพื่อรณรงค์สนับสนุนการรักการอ่าน

2. นางสาวมนิศา ศุภกิจ

อาจารย์สอนภาษาและวัฒนธรรมไทย โรงเรียนนานาชาติเกคินี วุฒิการศึกษาปริญญาตรีศึกษาศาสตร์บัณฑิต เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ประสบการณ์ ด้านการสอนภาษาและวัฒนธรรมไทย ในโรงเรียนนานาชาติ 7 ปี เป็นผู้คัดเลือกหนังสือภาษาไทยสำหรับนักเรียนประถมศึกษาในโรงเรียนนานาชาติ เป็นประธานกรรมการวิเคราะห์หลักสูตรและการสอน ในส่วนของวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย ในระดับอนุบาลศึกษา ถึง ระดับประถมศึกษา โรงเรียนนานาชาติเกคินี

3. นางสาวนงคราญ พินภิรมย์

อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนวัดยางสุทธาราม หัวหน้างานบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนวัดยางสุทธาราม วุฒิการศึกษาปริญญาตรี ศึกษาศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกภาษาไทย มหาวิทยาลัยรามคำแหง ได้รับรางวัลครูดีเด่นระดับอำเภอ ด้านการสอน พ.ศ. 2526 เป็นกรรมการคัดเลือกหนังสือสำหรับเด็ก เพื่อใช้ในกิจการห้องสมุดโรงเรียนวัดยางสุทธาราม เป็นประจำทุกปีการศึกษา ประสบการณ์การทำงานด้านการสอนและงานบรรณารักษ์ 20 ปี

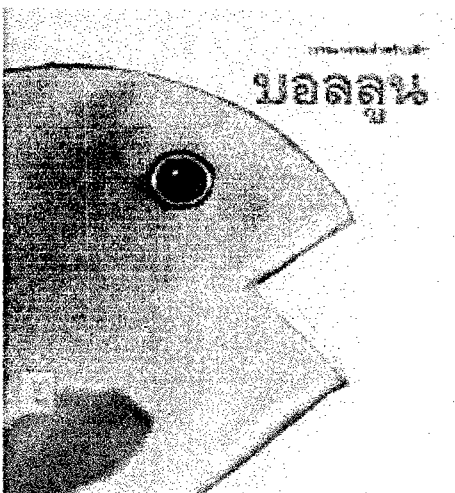
ภาคผนวก จ.
บรรณนิทัศน์หนังสือ

วิริยะ สิริสิงห. ทำไมไม่มีปี่แมว. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น , 2542. 150 บาท

ทำไมไม่มีปี่แมว เป็นการผูกเรื่องเพื่อให้
เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน เพื่อคลายปม
ประเด็นว่าทำไมในหนึ่งรอบนักษัตร จึงไม่มี
สัตว์ประเภทแมวรวมอยู่ด้วย โดยผู้เขียนผูกเรื่อง
ให้สัตว์ทั้งหลายพูดและแสดงพฤติกรรมไม่ต่าง
จากมนุษย์ โดยให้แมวเป็นสัตว์ที่มี
ความสามารถมากกว่าสัตว์อื่น และเพราะ
ความประมาทและทะนงตนของแมว เป็นเหตุให้
ต้องพบกับความอัปยศที่สุดในที่สุด

เกริก ยุ้นพันธ์. บอลลูน. กรุงเทพฯ : เกริกยุ้นพันธ์ , 2542. 180 บาท

นิทานร่วมสมัยใช้ภาษาง่าย ๆ ถ้อยคำ
ที่ไม่มาก สื่อร่วมกับภาพวาดสีน้ำที่เรียบๆ
ง่ายๆ ไม่ต้องอาศัยกระบวนการทางศิลปะชั้นสูง
โดยฝีมือผู้เขียนเรื่องเอง ผูกเป็นเรื่องราวของ
ปลาว่าที่ชื่อบอลลูน วายน้ำมาเกยตื้นที่ชายฝั่ง
แห่งหนึ่ง ได้รับความช่วยเหลือและความสนใจ
จากเจ้าหน้าที่ประมงและเด็กๆ จนกระทั่ง
แข็งแรงดีและถูกปล่อยกลับบ้านไปพบ
ครอบครัวอย่างมีความสุข ท้ายเล่มมีกิจกรรม
ส่งเสริมจินตนาการและแสดงเกร็ดความรู้
สำหรับเด็ก

ช้วน วิสาสะ. ต้นไม้ในสวน. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด
(มหาชน), 2541. 200 บาท

ต้นไม้ในสวน นำเสนอรายชื่อและลักษณะของผลไม้ที่เป็นที่รู้จักทั่วไปของไทย สือด้วยภาษา ที่มีสัมผัสคล้องจอง ไพเราะคล้องจอง โครงสร้างของกลอนสี่ ประกอบด้วย ภาพลายเส้นแสดงเรื่องราววิถีชีวิตไทยที่เรียบง่ายในอดีต ช่วยเพิ่มจุดสนใจ ชวนให้ พลิกอ่านหนังสือจนจบเล่ม

สนทนา วิสาสะและประมวล โกมารทัต (หลานโมกับลุงมวล) ดอกไม้ใกล้ตัว. กรุงเทพฯ :
อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) , 2544. 225 บาท

ดอกไม้ใกล้ตัว งานประพันธ์ประเภท ร้อยกรอง บรรยายลักษณะไม้ดอกของไทย จำนวน 12 ชนิด ด้วยกาพย์ยานี 11 โดยใช้ ถ้อยคำภาษาที่ไม่ยาก มีภาพสีน้ำแสดงวิถีชีวิตแบบไทย ๆ ประกอบทุก บทท้ายเล่ม เสริมด้วยกาพย์ยานี 11 ช้วน ผู้อ่าน ปลูกไม้ดอกประดับบ้าน

วอลท์ ดิสนีย์. อะลาติน. กรุงเทพฯ : บริษัท เนชั่นเอ็ดมอนด์ เอ็ดดูเทนเมนท์,
2542. 350 บาท

อะลาติน นิทานผจญภัยของเด็กหนุ่มชาวอาหรับกับตะเกียงวิเศษถูกเล่าขานกันมาแต่อดีต ปัจจุบันถูกถ่ายทอดเรื่องราวผ่านทางตัวอักษรและภาพการ์ตูนประกอบ ให้ที่สดสวยมีชีวิตชีวา เป็นหนังสือที่ช่วยเติมฝันของเด็ก ๆ ให้เต็มได้อีกเล่มหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งโลกแห่งความมหัศจรรย์และสิ่งวิเศษตามจินตนาการ ส่งท้ายด้วย ความสุขที่ได้รับการตอบสนองด้วยความสนใจของผู้อ่านที่จะได้รับรู้ถึงความสุขสมหวังที่ตัวเองของนิทานได้รับในตอนท้ายสุดของเรื่อง

วาณิช จรุงกิจอนันต์. นิทานสี่ทิศ ภาคเหนือ (ลำดับที่ 1). กรุงเทพฯ : บริษัทซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด , 2537. 165 บาท

นิทานสี่ทิศภาคเหนือ รวบรวมนิทานพื้นบ้านทั้งที่คุ้นเคยและถูกลืมเลือน ให้มาอยู่รวมเล่ม รวม 8 เรื่อง ได้แก่ ไกรทอง ว่างบัวบาน พระร่วง พระลอ พญากาเผือก ทานแสนปม ดงแม่นางเมือง และถ้าผานาง แต่ละเรื่องมีภาพประกอบ นำเสนอด้วยการ์ตูนที่สร้างความเพลิดเพลินได้ไม่น้อย ท้ายเล่มเพิ่มเกร็ดความรู้ให้รายละเอียดสร้างความเข้าใจความชัดเจนในส่วนของเนื้อเรื่องวัฒนธรรมประเพณีของชาวเหนือ

มาร์คัส ฟิสเตอร์. ปลาสายรุ้ง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แพรวเพื่อนเด็ก, 2539. 235 บาท

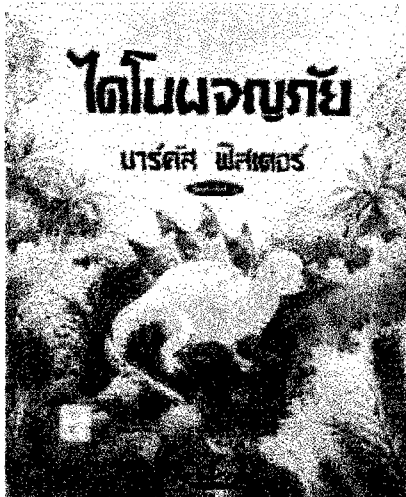
ปลาสายรุ้ง เป็นนิทานร่วมสมัย แปลด้วยสำนวนเรียบง่าย โดยปานแก้ว ใช้ภาษาไม่ยากเกินความเข้าใจของผู้อ่าน เนื้อเรื่องกล่าวถึงปลาสายรุ้งผู้หลงสำคัญตนผิดไป จึงถูกหมางเมินจากมวลมิตร ภายหลังกลับใจ เลิกทะเลาะงอแง จึงได้พบความสุข เนื่องจากพบว่าตัวเองอยู่ท่ามกลางการแวดล้อมของ ผู้เป็นมิตร ภาพประกอบมีลักษณะโดดเด่นโดยเทคนิคพิเศษดึงดูดความสนใจผู้อ่าน ที่เป็นเด็กได้ไม่น้อยทีเดียว

โทมัส สเวนสัน เจ้าตัวเล็ก. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แพรวเพื่อนเด็ก , 2540. 160 บาท

เจ้าตัวเล็ก นิทานแปลจากภาษาต่างประเทศ โดยระพีพรรณ พัฒนาเวช เนื้อเรื่องนำเสนอในลักษณะอิงจินตนาการ ความอยากรู้อยากเห็น ช่างสงสัยของเด็กชาย ชื่อจาค็อบ กับ ปรากฏการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นภายในร่างกายและพฤติกรรมของแม่ขณะตั้งครรภ์ ล้วนอยู่ในความสนใจการคิดพิจารณาไตร่ตรองของเขาเสมอ สิ่งที่น่าสนใจเป็นพิเศษก็คือเทคนิคการสร้างภาพประกอบที่ผู้เขียนเรื่องเป็นผู้สร้างขึ้นเอง นับว่าช่วยส่งเสริมจินตนาการผู้อ่านซึ่งเป็นเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาร์คัส ฟิสเตอร์ ไตโนผจญภัย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แพรวเพื่อนเด็ก,
2540. 250 บาท

ไตโนผจญภัย นิทานร่วมสมัย แปลจากภาษาต่างประเทศโดย ระพีพรรณพัฒนาเวช ผูกเรื่องให้ไตโนเสาร์น้อยสองตัวร่วมกันผจญภัย เพื่อสำรวจหาถ้ำอันเป็นถิ่นเดิมของบรรพบุรุษ ที่ถูกยึดครองโดยผู้รุกราน สุดท้ายด้วยไหวพริบทั้งสองร่วมกันขับไล่ผู้รุกรานสำเร็จ ครอบครัวของพวกเขาได้กลับคืนสู่ถิ่นเดิม ด้วยภาพประกอบที่ผู้เขียนเรื่องพยายามสร้างขึ้นให้วิจิตรงดงาม น่าจะเป็นหนังสืออีกเล่มหนึ่งที่ทำให้ความสนุกสนานกับผู้อ่านได้

อำนาจ เย็นสบาย. สีสวาดหาบ้าน. กรุงเทพฯ : บริษัทต้นอ้อ 1999 จำกัด,
2542. 125 บาท

สีสวาดหาบ้าน เป็นนิทานร่วมสมัย ผูกเรื่องโดยให้สัตว์เป็นผู้ดำเนินเรื่องแสดงปมปัญหา และแง่คิดในการแก้ปัญหา โดยเนื้อเรื่องกล่าวถึงแมวสีสวาดพี่น้อง ต้องการหาที่อยู่อาศัย ทั้งสองจึงแยกกันไปอยู่หมู่บ้านที่มีทิศทางของชีวิตความเป็นอยู่ที่สุดโต่งสองฝั่ง คือ ไร่ฉ่ำ กับเครื่องระเบียบ และจากบทเรียนที่แมวทั้งสองได้รับ นำมาซึ่งความคิดในการร่วมกันสร้างหมู่บ้านใหม่ตามแนวสายกลาง

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	อภิเชต พันธจินดานนท์
เกิดวันที่	15 เมษายน พุทธศักราช 2505
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ที่อยู่ปัจจุบัน	27/37 ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงบางขุนศรี เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2524	มัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสุวรรณารามวิทยาคม บางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2528	กศ.บ.(วิชาเอกการประถมศึกษา วิชาโท ภาษาอังกฤษ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน
พ.ศ. 2546	กศ.ม. (วิชาเอกการประถมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2529	รับราชการครู โรงเรียนบ้านผักขะ อำเภอชุมพลบุรี ศรีสะเกษ
พ.ศ. 2531	รับราชการครู โรงเรียนป่าไม้อุทิศ 15 อำเภอปอพลอย กาญจนบุรี
พ.ศ. 2535	รับราชการครู โรงเรียนบ้านโนนเมืองจเรเจริญ อำเภอบุณฑริก อุบลราชธานี
พ.ศ. 2536	รับราชการครู โรงเรียนวัดทุ่งเหียง อำเภอพนัสนิคม ชลบุรี
พ.ศ. 2538	รับราชการครู โรงเรียนวัดทองไผ่ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2538	รับราชการครู โรงเรียนตั้งพิรุฬห์ธรรม เขตทวีวัฒนา
พ.ศ. 2542	รับราชการครู โรงเรียนวัดยางสุทธาราม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร